Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 2 март, 1974 шу. ● № 27 (15323). Мах 2 кеп.

Л. И. БРЕЖНЕВА Э. БАР ТIАЭЦАР

27 феврале Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева тIаийцар ФРГ федеральни министр Э. Бар.

ВIаши къамаьлаш деча хана цар дийцар Советски Союзаи Германе Федеративни Республиканеи юкъера гIулакхаш дIахо тоадарах дола дешаш. Цу цхьан хана бакъдир шинна а мехко цхьана леладу гIулакхаш 1970 шера 12 августерча договорех 1973 шера 21 мае цхьана яьча заявленеи ларда тIа тайп-тайпарча доакъошка халланза кIоаргдара наькъагIа аха лаьрхIа хилар.

ВIаши къамаьлаш деча хана ишта йийцар дунен халкъашта юкъера цхьайола проблемаш а.

ВIашагIкхетар корта болаш долча, гуччахьа дагардараш дувцача хьалашка чакхдаьлар.

Л. И. БРЕЖНЕВИ Ж. ПОМПИДУИ ВIАШАГIКХЕТАРА ХЬАКЪЕХЬА

КПСС ЦК Генеральни секретараца, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членаца Л. И. Брежневца вIашагIкхетара 1974 шера 12—13 марта Советски Союзе воагIаргва Французски Республика Президент Ж. Помпиду.

А. А. ГРОМЫКО СИРЕ ВАХАР

ДАМАСК, 28 февраль. (ТАСС). 27 феврале официальни визитаца Дамаске кхаьчар КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко.

Аэропорте А. А. Громыкона наькъабаьхка бар САР премьер-министра заместители кхыча мехкашцарча гIулакхий министри вола Абдель Халим Халдам, САР-ера СССР посол Н. А. Мухитдинов, кхыбола официальни нах.

Сирийски правительства хьехарагIа Советски Союзеи Сирийски Iарбий Республикаи шинна а оагIонна хьамит долча деша-х хетараашта дагадовла даьхкад тхо, аьнна дIакхайкадир А. А. Громыкос Дамасски аэропорте.

Кхетадеш да, керттера уйла, тхона хетачох, вай мехкашта юкъера доттагIали цхьана леладу гIулакхаши дIахо дегIадоаладареи Гаргарча Малхбоаленера гIулакхаш лертIалахарей дешашта тIайохийтаргхилар.

Дика хет сона Сире столице се вена а — духхьашха со укхаза хиларах хIаьта а, — тхоей сирийски доттагIашца, Сирийски Iарбий Республика паччахьалкхеи деятелашца вIашагIкхета торо хинна а.

Таханара тха визит массе тайпарча доакъошка, эгара хьалха машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан долаш, Гаргарча Малхбоалене чIоагIа машар оттабар духьа лоаттабеча къовсама даькъе Советски Союзаи Сиренеи юкъе тоссаденна доттагIала бувзамаш дIахо дахьари дегIадоаладари да.

ХIанз, Гаргарча Малхбоаленера проблема политически наькъаца къоастае йолаеннача хана, кхетадеш мадарра, дукха керда дешаш хьалхашка отт, цудухьа вай низаш вIашагIтохар, царна координаци яр къаьстта лоархIаме да. Цу деша хьакъехьара Советски Союза принципальни позици чIоагIаен лерраргIен я: чIоагIача машара хиланза даргдоаца хьал да дIалийцача Iарбий ерригача территорешкара израильски бIу дIаарабаккхари Палестинерча Iарбий халкъа законни бокъонаш кхоачашъяри.

Сирийски лаьттан тIа вай вIашагIкхетаро Советски Союзаи Сиренеи юкъера доттагIала бувзамаш дIахо чIоагIдара новкъостал дар, вай шин мехкеи машар безача ерригача кхыча паччахьалкхенийи хьашташта, машаре дунен халкъашта юкъера кхерамзлен чIоагIъяра хьашташта мехеттара дола беркат далар дог доахаш се хиъар дIадаьйкаде безам бар са.

ХIАРА ДИ УДАРНИ ХИЛИЙТА

20 АПРЕЛЕ—ЕРРИГСОЮЗНИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

ЦаI санна массава раьза а волаш

Селхан, 1-ча марта, делкъийга цхьайтта сахьат доалача хана Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода ерригача цехий, отделий викалий митинг хилар № 7 йолча цехе. Из хетаяь яр В. И. Ленин ваьча дезача ден сийна укх шера 20-ча апреле коммунистически субботник дара Москверча хьалха латтача предприятеша дIайолаяь инициатива хьаллацара. «20-ча апреле берригаш а коммунистически субботнике гIо», «Сийле хийла коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъа» яха а кхыдола а лозунгаши плакатаци дахьаш баьхкаб митинге боагIа завода болхлой.

В. И. Ленин ваьча дезача денна хетадаь дола коммунистически субботникаш вай мехка хIара шера чакхдоахаш хиларах, уж Iалаьмате бокккхача лоархIаме хиларах лаьца лоаллина къамаьл а деш митинг хьаелл завода парткома секретара Капустяков Виталий Васильевича.

Митинге дакъа лоацараштa хьалхашка къамаьл ду фонтанни арматура № 13 йолча цеха слесара-сборщика, коммунистически къахьегама ударника, коммуниста Иванов Георгий Ивановича. — Тха цеха берригача болхлоша чIоагIа раьза хинна хьаллаьцай укх шера В. И. Ленин ваь 104 шу дузача дезача ден сийна 20-ча апреле традиционни коммунистически субботник дара москвичаша дIайолаяь инициатива, — аьлар цо. Къаьстта чIоагIа хьинар айдаь къахьега лерхI оаха цу дийнахьа. Фонтанни арматура цхьа колонна хьае лаьрхIад тха цеха коллективо. ХIаьта аз айса дош лу смена норма 150 процент кхоачашъе, иштта хьинар айдаь къахьегара тIахьех аз завода берригa болхлой.

Завода керттерча технологе отдела коллектива цIерагIа митинге къамаьл дир къоначa инженера, комсомолка Канукоева Риммас. Цу дезача дийнахьа отдела берригa болхлой коммунистически субботнике арабаргхиларах тешам белар цо. Городе гаьнаш дIайогIаш, кIир тохаш, лостамбеш хьинар кхо ца деш къахьегаргда оаха, — аьлар цо.

Доккхий декхараш тIаийцад № 2 йолча механически цеха болхлоша 20-ча апреле коммунистически субботникагIа кхыча деношкачул дукхагIа продукци арахецара, — аьлар къоначa коммуниста токара Сальников Виктора. Дукхача махера дикеи тIехдикеи продукци арахецаргья оаха, яхаш дувц цо. ХIаьта цеха болхлоех дукхагIчар лаьрхIад дийнахьара нормаш 150—180 процент кхоачашъе. Из дика гIулакх хьаллацара тIахьийхар цо завода берригa болхлой.

Завода комсомольцийи кагирхойи цIерагIа митинге къамаьл дир пхелагIча цеха строипальщика, 6-ча участка комсорга Абдулкаримов Салмана. Завода комсомольцашеи кагирхошеи массаза а эгара хьалхарчарца хьаллоац заводе дIадоладаь дика гIулакх, — йоах Салмана. Партега, советски халкъага КПСС ЦК даь Кхайкарал чIоагIа раьза хинна хьаллаьца уж нийслагIча пятилетка къоастамбеча шера хьинар кхо ца деш къахьегаш ба. Къахьегама ветеранашта лалла дIа а этта, доахача толамашца царна нийслуш, цар дукххача шерашка Iоаяь опыт хьэзаш, дай дика гIулакхаш дIахо хьош ба кагирхойи комсомольцашагIа.

Цар цIерагIа цо дош делар коммунистически субботник долча 20-ча апреле цIаккха ца хиннача тайпара хьинар айденна кагирхоша къахьегаргхиларах.

Укх шера хулаш дола коммунистически субботник къаьстта белгала да комсомольцашта кагирхоштеи, хIана аьлча из хул В. И. Ленин ваь 104 шу дузача хьалхарча деношкеи ВЛКСМ XVII съезд хьаеллача деношкеи. Цул совгIа цу дийнахьа оаха даьха толамаш дика совгIат хургда комсомола Ленийна цIи яьара 50 шу дузача цIейна. 20-ча апреле кагирхоша шоаш даьккха алапи нийслагIча пятилетка фонда юкъедаьха лерхI.

Митинге дакъа лоацараш массава раьза волаш тIаийцаг СССР Лакхехьарча Совета депутата Рыженков Николай Георгиевича Iойийца резолюци. Цу тIа белгалдаьккхадаь коммунистически субботник долча дийнахьа машинашъераша 100 эзар сома маьха мехкдаьтта оборудовани арахецаргхилар, цу даькъе госплана заказагIа цементни агрегата ши издели а арахецаш. Ишта цар арахецаргья 20 эзар сома маьха запасни оатхалаш, мехкдаьтта аппаратураш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Грозненски «Металлотара» завода болхлоша чIоагIа лоархIаши сийдеши ба станочникий бригада бригадир Золотухин Александр Ильичи къона станочник Горбунов Виктор Владимировичи. Хьинаре къа а хьегаш башха дика толамаш дахарца дIаейзай цар цIераш. Цхьаькха смена дIаяхийтац цар шоай сменни нормаш 130—150 процент кхоачаш ца еш. Цар кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара хилац. Цудухьа ОТК болхлой тIахьожам боацаш дIаэц цар продукци.

СУРТА ТIА: кийчъеча продукцега хьожаш ба станочникаш А. Золотухиня, В. Горбунови.

И. ПЛИЕВА сурт.

СОВГIАТ — КОТБАЬННАРАШТА

Пятилетка кхоалагIча хоадамбеча шера баьча балха итогех КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК ЦIе байракх хьожайир «Чечинтстройтранс» объединене коллектива.

Из паччахьалкхеи деза совгIат объединене транспортникашта дIадалара хетаяь яр укх деношка Грознерча филармоне хинна собрани.

Объединене коллектива доагIаш денна совгIат дIалуш собране къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина. Республика экономика дегIаккхувлача транспортникашта карагIдаьннарех дийцар цо. Духхьал цхьан дIададахача шера планал совгIа эзараш тоннаш мухь дIа-хьа бихьаб цар гIишлон объекташка. Хьаллеш латта халкъа боахама гIирсаш цахаддаш материалашца Iалашдаьд. Къамаьл чакхдоалаш нов. С. С. Апряткина белгалдир кердача шера гIишлошъераштa хьалхашка латта дехкараш.

Цул тIехьагIа къамаьлаш даьча водителаша нов. Лаптевеи Темарбулатовеи, бригадираша нов. Оболенскеи Довганюкеи, объединене начальника нов. Шапирос дег тIара баркал аьлар партенеи правительстваи объединене автомобилистийи гIишлошъерий къахьегама боккха мах барах, пятилетка диъалагIча къоастамбеча шера дехкараш шоаш ханал хьалха кхоачашдергхиларах тешам белар.

Шоаш денна дош кхоачашдара деррига хьинар айдаьд транспортникаша. Ханал хьалха кхоачашъяьй цар мухь дIа-юха кхахьара укх шера шин бетта план. Планал совгIа бIаьш тоннаш мухь дIа-хьа бихьаб.

Дег тIара къоабалбаь хьаллаьцаб водителаша москвичий болам. Уж хIанзза а кийчо еш ба ленински субботника.

КИЙЧО ЕШ БА

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарало дог гIоздаьккхача тха колхоза хьайбаш леладераша дика толамаш доахаш дIадоладаьд нийслагIча пятилетка диъалагIа, къоастамбеш дола шу.

ХIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 1130 килограмм шура йоаккх колхозе. Из дIадахача шера Iан бетташка дийнахьа йоаккхаш хинначул дукха хIама ца эшаш 350 килограмм дукхагIа я.

Цу гIулакхо колхоза хьайбаш леладерашта торо хилийтай шура яккхарен из паччахьалкхенга йоххарен укх шера хьалхарча шин бетта халкъбоахама план дуккха тIехкхоачашъе.

ХIанз 20 апреле хургйола Ерригсоюзни субботник толамца чакхъяккхара кийчо еш ба колхоза хьайбаш леладераш. Цу дийнахьа бергболча балха лаьрхIа планаш уттаеш я. Субботнике къахьийга даьккха ахча Ерригсоюзни копилке дIачулургда.

Х. БЕКИЕВ,

Шалински района Ленина цIерагIча колхоза парткома секретарь.

ХЬИНАР АЙДАЬ

Къаьстта чIоагIа хьинар айдаь къахьегаш ба пятилетка диъалагIча шера Карабулакски бурув тохара балхий управлене бурув леттараш. Шин бетта бурув тохара паччахьалкхен план 17-ча феврале кхоачашъяьй. ХIаьта духхьала март бетта заданел совгIа цо тохаргда 300 метр гаргга бурув.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къа а хьегаш социалистически чхье хьалха латташ я бурув детта мастераш Хохоев Сослан Абиссалович, Трусов Михаил Фадеевич, Касьяненко Николай Фомич керте латта бригадаш. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй шин бетта плани тIаийца социалистически дехкараши.

А. БАКАЛЮК.

БIубенна гIа боах республико

ДИКАЧА ТОЛАМАШЦА

Шоашта хьалхашка латта планаш тIехкхоачашъеш дика къахьегаш хьабоагIа укх тIехьарча хана столовей, ресторанеи кафеи треста № 18 йолча столове коллектива болхлой.

Иштта, товарооборота дIададахача шера йиъалагIча квартала план 113,8 процент. Шоаш хьаяь продукци йоххара плани пайда баккхара плани 155,5 процент кхоачашйир цар.

Дикача толамашца дIадоладаьд нийслагIча пятилетка ер къоастамбеш дола шу а. Шоаш хьаяь продукци йоххара февраль бетта план 106 процент кхоачашйир. Столове коллектива къахьегама овсарле лакхъеннилга хьагойташ кхы а цхьа хьокхам ба. ДIададахача шера январь бетта еххачул 22 процент дукхагIа шоаш хьаяь продукци еххай столове болхлоша укх шера январь бетта. Ер шу дIадоладеннача хьалхарча деношка хьайийца балха темпаш кхы лох ца еш къахьег столове коллективо.

Столове коллектива юкъе къаьстта дика хьокхамаш гойташ къахьег пхелагIа разряд йолча повара Гардиченко Нина Владимировнас, йиъалагIа разряд йолча повара Шахкиева Малийкас, буфетчика Ибрагимов Ахьмада Султана, кхычар.

Х. МАГОМЕДОВ.

Йолаш я квартальни...

Дика лард еллар соахка Советски района «Новая жизнь» колхоза къахьегамхоша пятилетка диъалагIча, къоастамбеча шера шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара. Хьайбаш дулха эша а ца долийташ Iангардахара тоъамболаш доакъар Iалашдир. ТIехкхоачашйир хьайбаш лебадара план.

Цу гIулакхо торо хилийтар колхоза хьайбаш леладерашта керда шу дIадоладеннача хьалхарча дийнахьа денз дика хьокхамаш гойташ къахьега. Цуна тешал ду баьккхача толамо а.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарало дог гIоздаьккхача колхоза хьайбаш леладераша 23 февраль тIаккхоачаш кхоачашйир паччахьалкхенга дулх доккхара хьалхарча квартала халкъбоахама план. Паччахьалкхенга дехкар 220 центнер дулх.

Дулха дIаденна деррига хьайбаш хIаране юкъера дозал 320—330 центнер йолаш дика тоаденна дар.

Из толам баккхийтараш ба эггара хьалха хьайбаш леладераш: коммунист Дакаев Мухамбек, Авторханов Асламбек, Шамсадов Бауди, Ахмадов Халад.

«1974 шера лаьттанцареи хьайбашкареи продукташ дукхагIа яхари кийчъяри духьа юрта боахама болхлоша делаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК баьча соцама жоп а луш паччахьалкхенга дулх доккхара шера план 7 ноябрь тIаккхоачаш кхоачашъе дош деннад «Новая жизнь» колхоза хьайбаш леладераша.

М. МАГОМЕТОВ.

Ханал хьалха

Укх шера шоаш тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара яхье яьннача Октябрьски бурув тохара балхий управлене дукха бурув детта бригадаш я дог гIоздоаха къахьегама толамаш доахаш. Царех я мастера Серебряков Георгий Степановича кулгалдеча № 196 йолча буровой коллектив. Бурув тохара шин бетта план 9-ча феврале кхоачаш я яь, хIанзалехьа март бетта календарегIа цо техад 130 метр гаргга бурув.

Цул дукха тIехьабусаш бац бурув детта мастер Буров Александр Михайлович керте латтача № 250 йолча буровой бурув деттараш а. Шин бетта план 13-ча феврале кхоачаш а яь хIанзалехьа планагIа лаьрхIачул совгIа цар техад 220 метр совгIа бурув. Иштта хьинаре къахьегаш кхы дукха а бригадаш я цига. Цудухьа бурув тохара балхий управлене коллективо ханал ши ди хьалха кхоачашъяьй бурув тохара шин бетта задани.

В. ГЕНЕРАЛЕНКО,

Октябрьски бурув тохара балхий управлене планови отдела начальник.

Дика фу—лакхача хьувкъама лард

Дика хьувкъам кхебара геттара лоархIаме да юртбоахама культураш лакха кондици йолча фуца дIаер.

ПланагIа бIаьсти ювча культурай 7450 центнер фу Iалашде дезаш дар района боахамаш. ХIанзалe 7389 центнер Iалашдаьд. Цунах 7272 центнер дIадувча боарамга дIаккхоачадаьд.

Кхоачашъяьй бIаьсти ювча культурай фу Iалашдара планаш «Алханчуртский» совхоза (керттера агроном Б. О. Гетагазов), «Грознефть» объединене УРС-а № 4 йолча совхоза (керттера агроном М. Б. Дзортов). Цу боахамашка бIаьсти дIаяе кийчдаь фу деррига дIадувча боарамга дIаккхоачадаьда.

ВогIа лел фу Iалашдара гIулакхаш «Кавказ» колхозе. ХIанзчул тIехьагIа цкъа дIайийча цхьан шера мара тIа ца ювлача баьий кхы а 186 центнер фу Iалашде дезаш ба цу боахама кхаш леладераш. Цул совгIа цу культура Iалашдаь 80 центнер фу хIанз а дIадувча боарамга дIа ца кхоачадеш латт.

Дукха ха йисац бIаьсти кхаьшка ду балхаш дIадоладала. Из кхетаде деза «Кавказ» колхоза кулгалхоша. Фу Iалашдарца нийсденна кхоачамбоацараш дIададахара ерригa торонаш оарцагIъяха еза.

Н. ПРИТЬМОВА,

Малгобекски района паччахьалкхен фуи инспекце начальник.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Кхо шу даьннад «Къахьегамхой депутатий районнии городскойи Советий болх дIахо йодача хана кхы а тоабарах де дезарех» бола КПСС ЦК соцам арабаьннача хана денз. Из соцам кхоачашбелга Гудермесски городской Совето мишта Iалашду хьожаш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета заседани халар.

Цу хьакъехьа ше тIаийцача соцам тIа Президиумо белгалдаьккхар Гудермесски городской Совет предприятей, колхозий, совхозий гIулакхаш дукхагIа тахкеи общественни производство шеръяраи цун эффективность лакхъяраи моттигера ресурсаш хьагучаяхарцеи царех пайда эцарцеи дувзаденна дешаш каст-кастагIа дувцеи яьнилга. Промышленни производства боарам пятилетка кхаь шера районе 17 процент лакхбеннаб, планагIа лаьрхIа хиннар 12 процент йолча, къахьегама овсарле 36 процент е лийрхIачул шозза совгIа лакхъеннай.

Пятилетка кхоалагIча шера реализаци яра план 105 процента кхоачашъяьй, хIаьта наха чIоагIа хоатташ дола товараш арахецара план 107 процента. 1973 шера района колхозашеи совхозашеи шура йоххара халкъбоахама план 104 процента, фуаш доккара 127 процента, тха доххара 127 процента кхоачашъяьй.

Цхьадола гIулакхаш чакхдаьхад района Советаша бахача наьха материальни хьалторо лакхъяраи царна лоаттаду культурно-бытови хьалаш тоадараи. Кхаь шера паччахьалкхени кооперативнии торговле товарооборот 21 процент лакхъеннай, наха лоаттаду бытови гIулакхаш 35 процент дукхагIа хиннад. Укх тIеххьарча кхаь шера хьалъяь школашцарна хьатIадаь цIеноши 1360 моттиги керда хьалъяь берий учрежденеш 520 моттиги йолаш я. Иштта хьалдаьд нах чубаха 22 эзар квадратни метр йола цIенош, 24,5 километр газопроводаш еххай, газ чуйиллай 3490 цIагIа.

ЧIоагIъеннай Советий исполкомий материальни база. Де дезар даьд Советаша беш бола организационно-массови болх тоабара, цар леладеча гIулакхий демократически принципаш дегIайоалаяра. Советий сессеш Конституце белгалъяьча хана гулъю, цар дувца оттадераш боахамий социально-культурни гIишлошъ хьалъяра эгара лоархIамегIа дола дешаш да. ДукхагIболча депутаташа шоай харжархошта хьалхашка отчеташ яьй. Хоржамий округашка 25 депутатски группа вIашагIъеллай. Дукхача массазарча комиссеша шоай болх тоабаьб. Моттигерча Советаша къахьегамхошцара бувзамаш чIоагIдаьд.

Городской Совета исполкомо каст-кастагIа дувш юртарча Советий балха гIулакхаш, уж кадрашца чIоагIъяьй.

Укх тIеххьарча хана, къаьстта парте обкома X пленум чакхъяьнначул тIехьагIа, района Советаша дукхагIа теркам тIаухийт къахьегамхошта кхетам балара, социалистически законности общественни порядоки чIоагIъяра, керда обрядаш вахара юкъеяхьара дешашта.

Горисполкомо а, юртарчеи поселковии Советаша а харжархой наказаш кхоачашдара де эшар ду.

Цунца цхьана Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар Гудермесски городской Совета балха цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар. Цо хIанза а бизза пайда эцац промышленность, транспорт дегIайоалаяра шийна еннача бокъонехи торонехи. Iалашдаьдац хIара предприяте берригача хьокхамех шоай планаш кхоачашъелга.

Горисполкомо кхоачамболлаш тIахьожам лоаттабац капвложенеи планаш кхоачашъяра, хьалъеш йола объекташ дикеи таханахьеи хьалъяь яхара. Централизованни капвложенеех пайда эцара план соахка 92,5 процент мара кхоачашъяьяц. Юрта боахаме горисполкомо, юртарчеи поселкерчеи Советаша Iалашдаьдац хIара колхозои совхозои планаши социалистически декхараши кхоачашдергдола гIулакх. Юртбоахама продукце деррига тайпаш доккара кхаь шера план кхоачаш ца еш йисай. ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да наха торгови, бытови, коммунальни гIулакхаш лоаттадеча. Ледара латт бахача наха кхетам луча, школай, культурно-просветительски, унахцIенои, социальни Iалашюи учрежденеи балха дола кхоачамбоацараш дIадоахилга. Де мел эшар даь дац организационно-массови болх тоабара, партеи правительстван директиваш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабара. Советий сессешка дувца дешаш кийчдеча хана исполкомаша кIезига юкъеоз депутаташ, къаьстта болхлоехи колхозхоехи бараш. Цхьайола сессеш дукхагIбола депутаташ тIабоацаш чакхйоах.

Дукхача шоай лоIамерча къахьегамхой общественни организацеша Советий исполкомаша мела кулгалдар бахьан долаш шоай болх лерттIа хьабац. Цар боагIаш бола тIахьожам лоаттабац Советски законодательство кхоачашдара, шерда къовсам лоаттабац тIехдаьха малараш меларашца, общественни порядок телхаерашца, социалистически доалахьенна тIаккхувдарашца, болх бе ца тугаш леларашца, доагIачул совгIа хьайбаши лаьтташи леладерашца. Районе тIа-тIа дукхагIа хул кхувш боагIараша ду зуламаш.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да къахьегамхой заявленешкеи жалобашкеи хьажара беча балхеи уж тIаийбелга вIаштIехьдоаккхачеи.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо къахьегамхой депутатий Гудермесски городской Совет декхарийла йир лакхе белгалдаь кхоачамбоацараш дIа а доахаш «Къахьегамхой депутатий районнии городскойи Советий болх дIахо йодача хана кхы а тоабара де дезарех бола КПСС ЦК соцам районни, городской, сельскии поселковии Советех дола законаш, «СССР къахьегамхой депутатий Советий депутатий статусах» дола СССР закон лоарзагIа ца боалаш тIагIертта кхоачашделга Iалашде.

Советий берригa болх хIанз тIаберзабаь хила беза КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенешеи цу Пленуме Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIара выводашеи положенешеи дIадеххача тайпара пятилетка диъалагIча, къоастамбеча шера заданеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбахара.

Городской Совета исполнительни комитетагара Советий организаторски болх тоабелга, партеи правительстваи директиваш, шоаш гIанийо решенеш, харжархой наказаш кхоачашдара лоаттабу тIахьожам чIоабелга дIадийхар. Горисполкомий отделай, юртарчеи поселковии Советий болх тоа а беш, цар шоай бокъонех бизза пайда эцаргбола, экономика, культура дегIайоалаяра чIоагIагIа влияни ергйола гIулакх Iалашде деза.

Городской Совета исполком декхарийла я:

юртбоахам дегIабоалабара ду кулгал тоаде, цун эффективность лакхъелга Iалашде, техникех, удобренеех пайда ийбеча долча кхоачамбоацарашца цIенхаштта къовсам лоаттабе, хIара колхозага, совхозага паччахьалкхен планаши декхараши кхоачашделга Iалашдайта;

промышленноста, траспорта, гIишлон организацей болх кIоаргагIа тахка, гордоеи районеи боахам комплексно дегIабоалабара йолча ресурсаехи, кхоачамехи дикагIа пайда эцилга вIаштIехьдаккха;

торговле, общественни кхачан, бытови предприятей, школай, больницай, культураи берийи учрежденей болх тоабара дукхагIа теркам тIаахийта;

социалистически законности общественни порядоки телха ца йитара, социалистически доалахьенна тIаккхувдарашцеи харцахьа бахарашцеи лоаттабу къовсам чIоагIбе, шерагIа правови пропаганда е;

къахьегамхоша дIадехарашка, цар заявленешкеи жалобашкеи Советий исполкомаш а, предприятей, боахамий, учрежденей кулгалхой а тайнахьа хьожилга Iалашде.

Лакхехьарча Совета Президиумо иштта горисполкома Советагара дIадийхар Советий сессей лоархIам лакхбелга, цига дувцараш боахамий социально-культурни гIишлоши хьалъярца дувзаденна эггара лоархIамегIа дешаш хилийтилга, массазарча комиссешкеи депутаташкеи хьинарегIа болх байтилга, цар шоай декхараш тешшаме кхоачашдар Iалашделгеи балхах лаьца харжархошта хьалхашка каст-каста отчеташ телгеи. Лакхехьарча Совета Президиумо республика министерстваш, ведомстваш декхарийла йир районе боахамеи культурнии гIишлош хьалъяра къахьегамхой депутатий Гудермесски городской Совета исполкома эшаш дола новкъостал де. Цу даькъе юрта боахама министерстван совхозий производственни объединенеи гIо де деза района 1974—1976 шш. севообороташ карзерзаяра.

ХРОНИКА

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо РСФСР культура министралла хьожаваьв нов. Мелентьев Юрий Серафимович.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо пенсе тIа водаш хиларца дувзаденна РСФСР культура министра гIулакха тIара мукъавалийтав нов. Н. А. Кузнецов.

ХЬОНА, ХЬАМСАРА ДАЬХЕ, —

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР 1974 ШЕРА ПРОМЫШЛЕННОСТА, ГІИШЛОШЪЯРА, СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ

Вай парте чурен арахьарен политика, КПСС ЦК Политбюрос, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева ше беш бола Іалальмате боккха беркате болх хьал а лаьца могабаьча Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхоша массане тІагІертта къовсам лоаттабу КПСС XXIV съезда решенеши йислагІча пятилетка задании кхоачашъяра.

Наьха къахьегамен политически хьинар айдаларах, производственни коллективаша творчески хьинар айдаь къахьегарах промышленни продукци арахецарен цунна реализаци яреи пятилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха — 29-ча декабре кхоачашйир республико, шу чакхдалалехьа планал совгІа реализаци йир 15,6 миллион сомий маьхерча продукцена.

1973 шера планаши социалистически декхараши кхоачашдеча доккхий толамаш даьхар республика промышленноста керттерча доакъой: мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьттахимически, энергетически, машинашъеча болхлоша. Цар тІехкхоачашъяьй 1973 шера задании тІаийца социалистически декхараши.

Иштта тІехкхоачашдаьд социалистически декхараш яйгачен кхачанин промышленноста болхлоша.

Промышленни предприятеша, Іилманхтохкама институташа цхьайола мероприятеш чакхъяьхай керда техника, дикагІйола технологи, Іилман-тохкама балхаш производствана юкъедоаладара, технически боарами арахецача изделей дикали лакхъяра.

Дикала паччахьалкхен Знак еннай Нохч-ГІалгІайчен предприятеша арахецача 14 изделена.

Республика халкъа боахам дегІабоалабеча дІаяхийтай 293,9 миллион сома паччахьалкхен капиталовложенеш, из хул хьалха хиннача шера дІаяхийтарел 9 процент дукхагІа.

Республика экономика дегІайоалаеча дикка дакъа лаьцад гІишлошъеча организацей коллективаша, цар хьал а яь эксплуатаце дІаеннай производственни мощносташ, цу даькъе А. Шерипова цІерагІча заводера дизельни доагора карбамидни депарафинизаци яра йола установка. Грозненски газ чакхйоахача заводa хьалхара аргІа, Брагунера буферни нефтепарк, керда нефтепроводаш, Знаменски чхьагІар доаккха завод, Н. Анисимова цІерагІча заводера хих шозлагІа пайда эцара йола блок, Волжски автозавода спецавтоцентр, кхыйола культурно-бытови объекташ.

Хьал а даь эксплуатаце дІаденнад 178 эзар квадратни метр йола наха чубаха цІенош, 560 моттиг йола деша даха ха йоацача берий учрежденеш. 6616 дешархочоа моттиг йола школаш, кхыйола коммунальнии производственнии объекташ.

Пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра яьржача яхье хьинаре дакъа а лоацаш 1973 шера дикка производственни толамаш даьхар транспортеи бувзамеи предприятей коллективаша а.

Грозненски машиннаькъа отделене машиннаькъахоша тІехкхоачашъяьй мухь дІа-юха кхахьара план, тоадаьд тепловозехи вагонехи пайда эцилга. Дуккхача автотранспортни боахамий коллективаша а тІехкхоачашъяьй мухьаш дІа-хьа кхахьара заданеш.

Юртбоахама продукци яккхарей кийчъярей даькъе иштта дика толамаш даьхад республикерча ахархошей хьайбаш лелaдерашей.

Пятилетка кхоалагІча, хоадамбеча шера юрта боахама валови продукце объем пул хьалхарча 1972 шера хинначул 25 процент лакхъелар. Колхозаша, совхозаша, кхыча паччахьалкхен боахамаша чуийпар 508 эзар тонн ялат. Республика хьахйннача хана денз эггара дукхагІа чуийпа ялат да из.

Даьхен амбарашка чутессад 164.3 тонн ялат, тІанйнача социалистически декхарех чутасса дезаш хиннар 155 эзар тонн мара йоацача. шекара свекла, баьцадаараш, коартолаш, комараш, комсаш кийчъяра планаш а тІехкхоачашъяьй.

Дулх, шура, фуаш, тха дохкара халкъ-боахама план а тІехкхоачашъяьй.

Лакха хьувкъам кхебарах, ялата культураш дукхагІа чуэцарах, толамца ялат чуийца даккхарахи 1973 шера планал совгІа паччахьалкхенга ялат дохкарахи Нохч-ГІалгІай АССР еннай РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-и ЦІе байрахх.

1973 шера республика къахьегамхой материальни хьал-торои культурни боарами лакхбар дІахо дихьар.

Цхьабакъда промышленни предприятей, гІишлошъеча организацей, транспорта, бувзама коллективай балха тІа цІенхаштта кхоачамбоацараш нийсделар. ЙислагІча пятилетка дІадахача кхаь шера тІакхийтта валови продукци 7 процент мара хиланзар, пятилетка планагІа лаьрхІачох тІакхета езаш хиннар 23,7 процент йолча. Продукцена реализаци яра 1973 шера план кхоачашъянзар йиъ предприяте, 46 предприяте кхоачашъянзар къахьегама овсарле лакхъяра задани.

ЧІоагтІа тІехьайнсар гІишлошъю организацеш. Капитальни вложенеех пайда эцара 1973 шера план духхьала 87 процент мара кхоачашъянзар.

Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене, Грозненски объединене «Севкавнефтегазпромстроя», «Чечингушводстроя» гІишлошъеча управлене, «Чечингколхозстроя» объединене, цхьайолча кхыча подрядни субподрядни организацеша хьалъяь а яьха эксплуатаце дІа ца луш ха тилийтар цхьайолча лоархІамерча производственни, коммунальни, культурно-бытови объектай. Цунца дувзаденна ший ханнахьа эксплуатаце дІа ца луш йисай А. Шерипова, В. И. Ленина, Н. Анисимова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача заводашкара транспортни машинашъеча завода производственни мощносташ, цементни завода хьалхара аргІа, «Джалка» совхозера птицефабрика, кхыяраш.

Къаьстта чІоагІа тІехьадисад наха чубаха цІенош, унахцІено лорaяра объекташ, культураи коммунально-бытовии гІулакхашта лаьрхІа йола объекташ хьалъелга.

Республика юртбоахама производства дегІайоалаеча а иштта цІенхаштта кхоачамбоацараш нийсденнад.

Хьалха санна лоха ба юртбоахама культурай хьувкъами хьайбай продуктивности, дукха дахка доахан Іахар дус, доахан дов.

Республика халкъа боахам дегІабоалабара йислагІча пятилетка дийлагІча шера планагІа кхы а лакхагІча темпашца дегІаахa еа промышленни юртбоахамеи производство, дикка дукхагІа хулийтаргья дІайохийта капитальни вложенеш.

КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенеш лярде а лувцаш партега, советски халкъага КПСС ЦК даьча Кхайкарала, «1974 шера халкъбоахама план ханал хьалха кхоачашъяра, промышленноста, гІишлошъеча, транспорта болхлоша Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра» хьакъехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцама практически гІулакхашца жоп а луш Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхоша шоай патриотически декхар лоархІ пятилетка къоастамбу шу кердача къахьегама толамашца белгалдаккхар, цу даькъе укх тайпара социалистически декхараш тІаэц:

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ

Промышленни продукци яккхарей реализаци яреи шера план ханал хьалха, 29 декабре кхоачашъе. Технически прогресс ярах, встречни планаш чакхъяхарах къахьегама овсарле лакхъяра задани тІехкхоачашъе.

Кхомбара режим чІоагтІа нийса лелаяра чотах шера кходе: 1 эзар тонн металл, 20 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 4 эзар тонн условни доагор, 50 эзар кв. метр кІадаш, 38 эзар кв. дециметр тІоарска товараш.

Изобретенеши рационализаторски предложенеши производствана юкъекхахьарах 10 млн. сомал кІезигагІа боацаш пайда бе.

ПланагІа лаьрхІачул совгІа паччахьалкхенна 3,5 миллион сом пайда бе.

Промышленни предприятей коллективаша социалистически декхараш тІаийцад продукце дикал лакхъяра, изделеш тешамегІеи дукхагІа яхаргйолаши хилийтара тІехьара яхь кхы а шерагІа йоаржа а еш шу чакхдалалехьа паччахьалкхен Знак ялийтара йолча аттестаценa 13 тайпара продукци кийчъе.

1974 шера планагІа лаьрхІачул совгІа 4.3 млн. сома маьха халкъа эша товараш арахеца.

«ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНЕ

Планал совгІа 20 эзар тонн мехкдаьтта даккхен эзар метр бурув тохеи. Керда техникеи технологии, изобретенеши рационализаторски предложенеши производствана юкъекхахьарах шера паччахьалкхенна 4 млн. сом экономически пайда бе.

«ГРОЗНЕФТЕХИМЗАВОДЫ» ОБЪЕДИНЕНЕ

Планал совгІа ара а хийца чакхдаьккхача мехкдаьттан мехкдаьттахимеи 3 млн. сома маьхерча продукташта реализаци е, цу даькъе планал совгІа 500 тонн фенол, 2700 тонн синтетически этилови спирт, 200 тонн полиэтилен арахеца.

Кхы а 6 продуктана дикала Знак ялийта, дикала Знак йола 60 млн. сома маьхера продукци ара а хийца маьхала яккха.

Хьалхарча ах шера дизельни доагора карбамидни депарафинизаци яра йола установка проектни мощностага кхачийта, IV квартале машиндаьтта деча объектай комплекс, парафин чудоттара йола ши лини эксплуатаце дІаяла: В. И. Ленина цІерагІча заводе шоллагІча кварталеи А. Шерипова цІерагІча заводе—IV кварталеи.

Хьалъяь а яьккха эксплуатаце дІаяла цкъа пайда ийцача хих шозлагІа пайда эцара йола блокаш: А. Шерипова цІерагІча заводе — хьалхарча квартале, В. И. Ленина цІерагІча заводе № 1 йола блок — кхоалагІча квартале, № 2 йола блок — IV квартале.

Сернисти бедал хьаэцара технологически установкаш кийчъяра балхаш чакх а даьха кхоалагІча квартале денз из чакхйоаккхаргйола торонаш Іалашъе.

МАШИНАШЪЕЧЕИ МЕТАЛЛООБРАБОТКАИ ПРЕДПРИЯТЕША

Планал совгІа 590 эзар сома маьха машинаш, оборудовани, аппараташ, кхыйола изделеш арахеца, керда лакха овсарле йола 55 тайпара машинаш, оборудовани, прибораш, автоматизаце средстваш арахеца йолае, изделей технически боарами эксплуатационни тешами лакхбе.

ЭНЕРГЕТИКА ПРЕДПРИЯТЕША

Цахаддаш предприятеши культурно-бытови объекташи электрическии йІовхалеи энергеца Іалашъе, тайп-тайпара напряжени йола 386 км. ЛЭП хьал а яь эксплуатаце дІаяла.

ЯЙГАЧЕИ КХАЧАНИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРЕДПРИЯТЕША

Наха дІаэцаш йола промышленни продукци кхачаи товараши дукхагІа арахеца, наха хоатташ хиларга хьежжа ассортиментагІа а дукхагІа а товараш арахеца. Планал совгІа 1,7 млн. сома маьха продукци маьхала яккха.

«ЧЕЧЕНИНГУШСТРОЙМАТЕРИАЛЫ» ОБЪЕДИНЕНЕ

Шера план ханал хьалха кхоачаш а яь 50 эзар сома маьха продукци планал совгІа маьхала яккха. 1974 шера хьалхарча ах шера Грозненски гІишлой материалий комбинате шера 10 млн. кирпишк арахецаргйола кхоалагІа технологически лини болх бе йолаялийта.

ХЬУНИ ХЬУ ЧАКХЙОАХАЧЕИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРЕДПРИЯТЕША

Ара а хийца планал совгІа 700 эзар сома маьха продукци маьхала яккха.

МОТТИГЕРЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРЕДПРИЯТЕША

Чурча торонех биззагІа пайда ийбарей керда производственни объекташ караерзаярей чотах ара а хийца планал совгІа реализаци е 600 эзар сома маьхал чухьнахьа йоацача продукцена. 30 тайпара керда продукци кара а ерзаяь арахеца йолае, планагІа лаьрхІачул совгІа 0,5 процент къахьегама овсарле лакхъе, цхьаи сома маьхерча товарни продукцега дІадодар 0,1 процент лохде.

ИНСТИТУТИЙ ІИЛМАХОША

«СевКавНИПИнефть», ГрозНИИ, кхыча Іилман-тохкама учрежденей, проектни организацей болхлоша Іилман тохкамийи проектни решенейи эффективность лакхъергья. Промышленни предприятей коллективашца цхьана йистедаьнна балхаш производствана сихагІа юкъедахьара шоай низ кхоачар дергда цар.

ГІИШЛОШЪЕЧА

ГІишлой-монтажна балхаш дара шера план 27 декабре кхоачашъе. ПланагІа лаьрхІачул къахьегама овсарле 0,5 процентал чухьнахьа йоацаш лакхъе, гІишлош хьалъярга дІабола мах 0,1 процент лохбе, къахьегам вІаштІехьбаккхара боарам лакхбара, шерра индустриальни методех пайда ийбара, н. Злобина метод балха юкъекхахьара чотах ритмично а дика а гІишлоши наха чубаха цІеноши хьалделга Іалашде, шера планагІа лаьрхІачул совгІа 3 эзар квадратни метр наха чубаха цІенош хьалде.

Прогрессивни нов. Злобина методагІа болх бергболаш 14-нел чухьнахьа йоацаш гІишлонхой бригада яккха.

Дешара шу доладалалехьа ерригa пусковни школаш болх бе йолаялийта. Йилла ха дикка лоац а еш хьалъеча производственни, наха чубахача, коммунальни, культурно - бытови объектайи унахцІеко лораяра учрежденейи дикал лакхъе.

СССР МИНПРОМСТРОЯ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ГІИШЛОШЪЕЧА УПРАВЛЕНЕ

Халкъбоахама объекташ хьалъечара гІишлой-монтажни балхаш дара шера программа 27 декабре кхоачашъе. Хьал а яь эксплуатаце дІалойла: шера 600 эзар тонн цемент арахецаргйола цементни завода шоллагІа технологически лини 25-ча декабре;

— Карабулакски карьери жагІан-гІомара смеса завод — 1974 шера шоллагІча квартале;

— А. Шерипова цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача заводера Г-24, Г-37 яха установкаш 5-ча декабре;

— В. И. Ленина цІерагІча заводера шозлагІа пайда эца хий Іалашду № 1 йола блок — ноябре, А. Шерипова цІерагІча заводера блок—мае;

— планал совгІа 2 эзар квадратни метр наха чубаха цІенош эксплуатаце дІадала — къахьегама овсарле лакхъяра задани 0,5 процент лакхъе, гІишлон балхашка дІадодар 0,1 процент лохде. Дикеи тІехдикеи оценка луш 85 процент объекташ дІаяла.

«СЕВКАВНЕФТЕГАЗСТРОЙ» ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕ

ГІишлой-монтажни балхаш дара паччахьалкхен план 28 декабре кхоачаш а еш, эксплуатаце дІалойла:

— Брагуны яхача моттигера законтурни заводнени яра йола объекташ — кхоалагІча квартале;

— «Западни Гудермес — Брагуны» яха газопровод — кхоалагІча квартале;

«Октябрьски яхача моттигера керттера сооруженеш — Грозненски ГБЗ» яха магистральни газопровод — 5 декабре;

— хьалъяь а яьккха пуско-наладочни балхаш дара дІалойла Грозненски газ чакхйоахача завода шоллагІа аргІа 1974 шера 28 декабре.

Къахьегама овсарле планагІа лаьрхІачул 0,3 процент лакх а еш гІишлон балхашка дІадодар 0,1 процент лохде.

Шера планал совгІа эксплуатаце дІаяла 1 эзар квадратни метр наха чубаха цІенош, 280 моттиг йола берий беш-ясли.

«ЧЕЧИНГСЕЛЬСТРОЙ» ТРЕСТО

ГІишлой-монтажни балхаш дара шера план 25-ча декабре кхоачашъе;

Ханал хьалха хьалъяь а яьккха эксплуатаце дІаяла:

— «Алханчуртский» совхозера 1000 бежана лаьрхІа йола откормочни комплекс 1974 шера октябрь бетта;

— 150 эзар яккхача котамашта лаьрхІа йола «Джалкера» птицефабрика 25 декабре;

— дешара шу доладалалехьа Калиновскера 600 моттиг йола № 2 йола СПТУ;

— наха чубаха цІенош хьалдара шера план 25 декабре кхоачашъе.

Грозненски районера «Тепличный» совхозера кхо га хула теплица эксплуатаце дІаяла 1974 шера 1-ча ноябре.

1973 шера хинначул 7 процент къахьегама овсарле лакх а еш планови задани 0,2 процент тІехкхоачашъе, планагІа лаьрхІачул совгІа 100 эзар сом пайда бе.

Эксплуатаце оррига дІалуча объектех 90 процент яраш дикеи тІехдикеи оценка луш дІаяла.

«ЧЕЧЕНИНГУШВОДСТРОЙ» ГІИШЛОШЪЮ УПРАВЛЕНЕ

ГІишлой-монтажни балхаш дара шера план 25-ча декабре кхоачаш а еш, шера планал совгІа 200 эзар сома маьха гІишлой-монтажни балхаш чакхдаха. 1974 шера Гудермесски дуга системана лаьрхІа хьалъеш йола ирригационни гІишло йистеяккха.

1974 шера хьалхарча ах шера хьал а яь эксплуатаце керда хиш дехка лаьтташ — 1200 га дІадала, цу даькъе «Гудермесский» совхозе дуга дІадера — 300 га 5-ча мае. вож юхе мел диса хиш дехка лаьтташ 1974 шера 1-ча декабре кийча хилийта.

Хиш дехкача 9 эзар гектар лаьтташта реконструкци елга, цу даькъе планал совгІа 320 га а йолаш, 4200 га лаьтташ мелиоративни тоаделга, цу даькъе планал совгІа 150 га а йолаш, 1974 шера 1-ча декабре чакхдаккха.

Хьа а яь кийчъе дуккхача шерашта йола хиш дехка 2800 га культурни даьгІенаш 1974 шера 20-ча декабре.

Наха чубаха цІенош хьалдара шера план 1974 шера 25 декабре кхоачашъе.

Шоай гІишлош хьалъяра хьахьожаяьча капитальни вложенеех 1974 шера 1-ча октябрга кхачалехьа пайда эца.

ПланагІа лаьрхІачул къахьегама овсарле 0.25 процент лакхъе.

ГІишлой-монтажни балхаш деча 51 процент чухьнахьа йоацаш аккордни аккордно-премиальнии системагІа алапи телилга юкъедахьа.

Экскаватораша, скрепераша, бульдозераша шин сменагІа болх бергбола гІулакх вІаштІехьдаккха.

Рационализаторски предложенеши изобретенеши производствана юкъеяхьарах 1974 шера 400 эзар сом экономически пайда бе. Къахьегам вІаштІехьбаккхар тоадара чотах 115 эзар кирпишк, цемент — 500 тонн. хьун материалаш — 200 кубически метр, Іаьржа металл — 40 тонн кхое.

Керда гІишлонхочун професси 420-нел кІезигагІа боацача болхлошта Іомае.

Производственно - технически курсашка, къахьегама дикагІйола методаш Іомаеча школашка 600-нел кІезигагІа боацача болхлой квалификаци лакхъе.

Каспийски форда тІара салаІара база хьалхара аргІа хьалъяь яккха.

«ЧЕЧИНГГАЗСТРОЙ» ТРЕСТО

Йилла а яьккха эксплуатаце дІалойла 81 км газопроводаш, царех 31 км юрташка, 1974 шера 1-ча декабре;

— газ чуйилла городашкарча а юрташкарча а 18564 квартире, цу даькъе планал совгІа 200 квартире а юллаш;

— планагІа лаьрхІачул къахьегама овсарле 1 процент лакхъе, гІишлой-монтажни балхашка дІадодар заданегІа лаьрхІачул 0.1 процент лохде.

«ЧЕЧИНГКОЛХОЗСТРОЙ» ОБЪЕДИНЕНЕ

ГІишлой-монтажни балхаш дара шера план 24 декабре кхоачаш а еш ханал хьалха эксплуатаце кхоъ хьайбай объект дІаяла:

— Шелковской районера «Червленский» колхозера 800 устагІана лаьрхІа желаш — цхьоалагІча апреле;

— Шелковски районера В. И. Ленина цІерагІча колхозера 228 Іаьсана лаьрхІа йола телятник — цхьоалагІча сентябре;

— Сунженски районера, «Путь к коммунизму» яхача колхозера эзар бежана лаьрхІа откормочни площадка — цхьоалагІча апреле;

— къахьегама овсарле 1 процент лакхъе, гІишлош хьалъярга дІадодар планагІа лаьрхІачул 0,3 процент лохде.

АВТОМОБИЛЬНИ НАЬКЪАШ ДЕХКЕИ ЭКСПЛУАТАЦИ ЮИ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНЕ

Наькъаш дахкара а ремонт яра а план 1974 шера 25-ча декабре кхоачашъе;

— къахьегама овсарле лакхъяра план 1,5 процент тІехкхоачашъе;

— колхозаштеи совхозаштеи долча новкъостала юрташка дахка юкъара пайда эцара дола 55 километр тІонаькъаш.

ТРАНСПОРТЕИ БУВЗАМЕИ

Грозненски машиннаькъа отделене гІолла 1974 шера — планал совгІа дІабахьийта 40 эзар халкъбоахама мухь, грузооборота задани 65 миллион тонно-километр тІехкхоачашъе;

— вагоний оборот сихъяра чотах мукъаяккха планал совгІа халкъбоахама мухь дІа-юха бахьара 55-нел кІезигагІа йоаца вагон.

Транспортни управлене мухьаш дІа-хьа дахьара шера план 29 декабре кхоачашъе: пассажираш дІа-юха бигара план — 1974 шера 30-ча декабре.

Грозненски авиаотрядо мухьаш дІа-хьа дахьарен пассажираш дІа-юха бигарен шера план 25 декабрен, встречни план 1974 шера 31 декабрен кхоачашъе.

Бувзама производственно - технически управлене 1974 шера гІулакхаш дара план 0,5 процент тІехкхоачашъе;

1974 шера III квартале г. Грозне керда АТС-2 болх бе йолаялийта;

1974 шера II квартале городе Грозне автоматически междугородни телефонни станци эксплуатаце дІаяла;

райцентрашка Знаменске, Ножай-Юрта 1 эзар номер а луш телефонни станцей бувзама средстваш дІахо дегІайоалаяра мероприятеш чакхъяха.

ТОРГОВЛЕИ БЫТОВИ ГІУЛАКХАШ ДЕЧЕИ

Паччахьалкхен торговле розничн товарооборота план 30 декабре, хІаьта кооперативни — 29 декабре кхоачашъе. Бахача нахага планал совгІа 2 миллион сома маьха кхачани промышленни товараш дохка.

Товарий фондашта кхы тІа а децентрализованни хьисапе 27,5 миллион сома маьха товараш эца. 7060 квадратни метр мах бе моттиг йола тикаши 1150 Іоха моттиг йола столовеши хьалъе. Самообслуживане методагІа товараш дохкар паччахьалкхен торговле предприятешка 39 процентаген респотребсоюзе 60 процентаген кхачийта.

Бытови гІулакхаш дара боарам лакхбе, уж делга шерде, лакха культура хулийталга Іалашде. Бытови гІулакхаш деча боарам лакхбе, уж делга шерде, лакха культура хулийтилга Іалашде. Бытови гІулакхаш деча министерства предприятеша бахача наха планал совгІа 60 эзар сома маьха бытови гІулакхаш делга Іалашде, цу даькъе юрташка бахача наха 20 эзар сома маьха гІулакхаш а деш. Городе Грозне мебель хьаяраи цунна ремонт яраи йола спецпредприяти, юрта районашка быта цІеной сета бытови гІулакхаш ду ши комбинат эксплуатаце дІаяла.

ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА МИНИСТЕРСТВА

Паччахьалкхен план 26-ча декабре кхоачаш а еш, шу чакхдалалехьа планал совгІа бахача наха 2 миллион сома маьха коммунальни гІулакхаш де. Коммунальни гІулакхашта йола объекташ хьалъяра хьахьожаяьча капвложенеех пайда эцилга Іалашде, бахача наьха цІеношта капитальни ремонт яреи лостам барен планаш ханал хьалха кхоачашъе.

ЮРТА БОАХАМЕ

1974 шера дерригача тайпай боахамашка гІолла валови доаккхаш дар кхоачаде: ялат 515 эзар тоннага, шекара свекла 203 эзар тоннага, гидуаргаш 21,6 эзар тоннага, тхьамка 1,6 эзар тоннага, баьцадаараш 148.2 эзар тоннага, коартолаш 43,8 эзар тоннага, сом 58.9 эзар тоннага, комсаш 104 эзар тоннага, цунца цхьана колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка гІолла дар: ялат 500 эзар тоннага, шекара свекла 203 эзар тоннага, гидуаргаш 21,6 эзар тоннага, коартолаш 12 эзар тоннага, баьцадаараш 134 эзар тоннага, сом 47 эзар тоннага. комсаш 105 эзар тоннага.

БІаьччача республике гІолла хьувкъам боаккхилга Іалашде: фийг болча ялата — 20,4 центнер, шекара свекла — 225 центнер, гидуаргаш — 12 центнер, тхьамка — 11,4 центнер, коартолаш — 109,5 центнер, баьцадаараш — 130 центнер гектара тІара йоаккхаш. Царца колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка гІолла; ялат 20,6 центнер, шекара свекла 225 центнер, гидуаргаш — 12 центнер, тхьамка — 11,4 центнер, коартол — 100 центнер, баьцадараш — 141 центнер гектара тІара яккха.

ТХА ДОГ-ГІОЗА КЪАХЬЕГАМ!

ТРАНСПОРТА, БУВЗАМЕИ ЮРТА БОАХАМЕИ БОЛХЛОША ТІАИЙЦА ДЕКХАРАШ

Дерригача тайпай боахамашка гІолла хІамаш дІаюв латтаца дІакхоачаде: фиг бола культураш дІаюш дар 252 эзар гектарага, цунца хьэжкІаш юш дар — 38,3 эзар гектарага, шекара свекла — 9 эзар гектарага, гидуарган — 18 эзар гектарага, баьцадаараш (фуна лаьрхІараш доацаш) — 11,4 эзар гектарага, коартолаш — 4 эзар гектарага, цунца колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка гІолла: фиг бола культураш — 241,6 эзар гектарага, цунца хьажкІаш — 27,9 гектарага, шекара свекла — 9 эзар гектарага, гидуарган — 18 эзар гектарага, баьцадаараш — 9,5 эзар гектарага, коартолаш 1,2 эзар гектарага кхоачадеш.

Паччахьалкхенга дохка: ялат — 155 эзар тонн, шекара свекла — 190 эзар тонн, гидуарган — 15 эзар тонн, коартолаш — 5 эзар тонн, баьцадаараш — 108 эзар тонн, сом — 44 эзар тонн, комсаш — 102 эзар тонн.

Белгалдаь декхараш кхоачашдара 1974 шера кхашка яхка 130 эзар тонн минеральни удобренеш, 800 эзар тонн органически удобренеш. Хиш декхача лаьттаех дикагІа пайда эца, хиш декхача участкай хІара гектара тІара гурахьа дІайийнача ялата культурай хьувкъам 35 центнерал, дуга — 40, хьажкІий —45, баьцадаарий — 200 центнерал кІезгагІа боацаш боаккхилга Іалашде. Хиш декхача лаьтташ тІа дІанийсъе 50,2 эзар гектарал кІезигагІа йоацаш фиг болча ялата культураш, зяба тІа — 58 эзар гектар, цунца боал кІал тІа ца боаккхача системах аьха тоадаьча лаьтта — 5 эзар гектар.

Ялата культураш дерригача лаьтташ тІа дІае, уж дІаера стандарта I—II класcах долча фуца, цунна перспективни сортех яраш 50 эзар гектар а юш,

Гербицидашца обработка е 120 эзар гектар фиг болча культурашта, 60 эзар гектар — полупара хьисапера лаьтташ. 50 эзар гектара тІа чудолийташ хий дилла. Лакха овсарле йолаш машинно-тракторни парках пайда эцаран кхашкара балхаш ший ханнахьа чакхдахаран 2 700 механизатор кийчве.

Хьайбай боахам дІахо айбелга Іалашде. Дерригача тайпай боахамашка гІолла валови продукци дукхагІа яккха: дулх 56 эзар тонн (дийна долаш эзача), шура — 210 эзар тонн, фуаш — 120 млн, тха — 3,7 эзар тонн, цу даькъе колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка гІолла: дулх (дийна долаш эзача) — 34 эзар тонн, шура—100 эзар тонн, фуаш — 76 млн, тха — 2,7 эзар тонн.

1974 шу чакхдоалаш дерригача тайпай боахамашка хьайбаш дІакхоачаде: доахан 305 эзарнега, цу даькъе детта доахан — 128 эзарнега, хьакхарч — 154 эзарнега, жайи гаьзарийи — 744 эзарнега, коатІара оалхазараш — 1730 эзарнега, цу даькъе колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка гІолла: доахан — 172 эзарнега, детта доахан — 58 эзарнега, хьакхарч — 147 эзарнега, жа — 600 эзарнега, коатІара оалхазараш — 610 эзарнега.

Юкъарча хьайбай продуктивность лакхъелга Іалашде, колхозашкеи совхозашкеи гІолла хІара Іаттагара 2080 килограмм шура яккха, яхкача котама тІехьара 163 фуъ гулде, устагІана гІера — 4,6 килограмм тха даккха.

Паччахьалкхенга дохка: дулх 35 эзар тоннал, шура — 82 эзар тоннал, фуаш 71 млн, тха — 4150 тоннал кІезигагІа доацаш.

Декхараш кхоачашдара колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка кхаба а дорстаде а чуоттаде: доахан 76,7 эзар бежан, 123,9 эзар хьакха, 139,3 эзар устагІа.

Паччахьалкхенна дІалуш долча бежана дозал 320 килограммага, хьакхий дозал — 105 килограммага, устагІан — 35 килограммага дІакхоачаде. Шурий товарность колхозашкеи госхозашкеи 85 процентага кхоачаш лаккъе.

1974 шера гІожа доакъар кийчде 500 эзар тоннал кІезигагІа доацаш, цу даькъе йол 200 эзар тонн, сенаж 102,8 эзар тонн. моша доакъар — 804,0 эзар тонн, цу даькъе силос — 715,0 эзар тонн.

Доакъар Іалашдеча шерра юкъедоаладе аьла, чана прессовани елга, активни вентиляци яра методах йол йокъаелга, детта пенаш долча траншеяшка сенажи силоси чуйоллилга, гранулированни доакъар кийчделга, кхыйола технологи юкъейоалае. Шу чакхдалалехьа хьае 4,5 эзар гектар дукккача шераштa лаьрхІа хиш дехка культурни даьгІенаш.

Шурий, хьакхарч лелаеча, коатІара оалхазараш лелаеча фермашка дуаде доакъар кийчду кормоцехаш хьае. ХІара шурий ферме баьццара конвейер хургйолаш культураш дІае.

Сихха дорстаде 65 эзарнел кІезигагІа доацаш кагий доахан лоаман даьгІенашка дІадига.

Хьайбай боахаме племенной болхи, хьайбаш дебадара болхи тоабе.

ХІара 100 Іатта тІехьа 87 Іасийл, хІара бІаь жийна тІехьа 90 Іаьхар, хІаьта нана-хьакхийна тІехьа 15 хурск кхее.

Къахьегама овсарле лакхъелга, продукцега дІадодар лохделга, юрта боахама дерригача доакъошка пайдане болх байтилга Іалашде, шеррача боарамагІа чакхъяккха боахамашта юкъереи боахамашта чуреи специализаци.

Хьал а яь болх бе йолаялийта шура яккхара ялх комплекс, хьакхий дулх даккхара ши комплекс, бежан дулх даккхара ши комплекси, доахан кхоаба цхьа площадкеи. Ерригача типовой хьайбай помещенешка механизаци елга чакхдаккха.

ЮРТА БОАХАМА МИНИСТЕРСТВО

Колхозашка валови продукци йоаккхилга Іалашде: ялат 211 эзар тоннал, баьцадаараш — 43 эзар тоннал, коартолаш — 5 эзар тоннал, шекара свекла — 61,8 эзар тоннал, гидуарган 12,3 эзар тоннал, сом — 10,5 эзар тоннал, комсаш — 8,5 эзар тоннал, шура — 42,1 эзар тоннал, дулх — 16,7 эзар тоннал, фуаш 33,5 млн., тха — 2 эзар тоннал кІезигагІа доацаш. Гектара тІара: фиг болча ялата 21.7 центнер, гидуаргий 14 центнер, шекара свеклай 235 центнер, баьцадаарий 140 центнер, коартолий — 102 центнер, сомий — 45 центнер яккха, Іаттагара 2150 килограмм шура, яхкача котамгара 150 фуъ, устагІана тІера 4,8 килограмм тха даккха.

Паччахьалкхенга дохка: ялат 55 эзар тонн, гидуарган 8,5 эзар тонн, шекара свекла 56 эзар тонн, баьцадаараш 30,2 эзар тонн, сом 8 эзар тонн, комсаш 7,5 эзар тонн, тхьамка 1,4 эзар тонн; коартолаш 2,6 эзар тонн, дулх — 14 эзар тонн, шура 35,6 эзар тонн, фуаш 26,1 млн, тха 2500 тонн.

1974 шу чакхдоалаш хьайбаш хилийта: доахан — 83,9 эзар бежан, цу даькъе детта доахан — 26,5 эзар етт, хьакхарч 63 эзар, жа 421 эзар, коатІара оалхазараш 290 эзар, цу даькъе 246 эзар яхка котам а йолаш.

Къахьегама овсарле 1973 шера хинначул 8 процент лакхъе, продукцега дІадодар планагІа долчул 1,5 процент кІезигде, ерригача колхозаша пайда болаш болх белга Іалашде.

СОВХОЗИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИ

Совхозашка валови продукци йоаккхилга Іалашде: ялат 202,6 эзар тоннал, баьцадаараш 8,6 эзар тоннал, коартолаш 6,4 эзар тоннал, тхьамка 0,2 эзар тоннал, шекара свекла 117,5 эзар тоннал; гидуарган 7,4 эзар тоннал, сом 4,0 эзар тоннал, шура 41 эзар тоннал, дулх 10,4 эзар тоннал, фуаш 6,1 млн, тха 0,64 эзар тоннал кІезигагІа доацаш. Гектара тІара: фиг бола ялат 20,4 центнер, гидуарган 10 центнер, тхьамка 10 центнер, шекара свекла 212,5 центнер, баьцадаараш 122,9 центнер, коартолаш 100 центнер, сом 35 центнер яккха, Іаттагара 1850 килограмм шура, яхкача котамгара 120 фуъ, устагІана тІера 4,1 килограмм тха даккха.

Паччахьалкхенга дохка: ялат 77,0 эзар тонн, гидуарган 5,7 эзар тонн, шекара свекла 111 эзар тонн, баьцадаараш 8,6 эзар тонн, сом 1,9 эзар тонн, тхьамка 0,2 эзар тонн, коартолаш 3,1 эзар тонн, дулх 9,2 эзар тонн, шура 33,2 эзар тонн, фуаш 5,5 млн, тха 800 тонн. 1975 шера 1 январага хьайбаш хилийта: доахан 65 эзар бежан, цу даькъе детта доахан 22,8 эзар етт, хьакхарч 54,1 эзар, жа 162;4 эзар.

Къахьегама овсарле 1973 шера хинначул 5 процент лакхъе, продукцега дІадодар планагІа долчул 8 процент кІезигде. Еррига совхозаш пайда болаш болх беш хилийта.

«ЧЕЧЕНИНГУШВИНО» ПРОИЗВОДСТВЕННО - СОВХОЗНИ ОБЪЕДИНЕНИ

1974 шера хІара гектара тІара 58 центнер комсаш яха, фиг бола ялат — 18,2 центнер, баьцадаараш — 100 центнер яккха, 2400 гектара тІа керда комсаш дІайогІа. Комсаш нийлха йолча 2 000 комсий га дІайогІа. Валови доаккха ялат 30,8 эзар тоннага, баьцадаараш — 1,5 эзар тоннага кхоачаде, паччахьалкхенга 17,2 эзар тонн ялат, сом 1,13 эзар тонн, баьцадаараш 0,65 эзар тонн, гидуарган 0,5 эзар тонн йохка, гул а яь паччахьалкхенга йохка 95,0 эзар тонн комсаш. 6,1 эзар тонн шура, 1,1 эзар тонн дулх даккха. Паччахьалкхенга дохка 0,52 эзар тонн дулх, 4,5 эзар тонн шура, 200 эзар фуъ, 15 тонн тха.

1974 шу чакхдоалаш доахан 9 эзар бежанга кхоачаде, детта доахан 3 эзар етт а болаш. Хьакхарч 5 эзарнега, жа 3600-нега кхоачаде.

Кхоабача Іаттагара 2048 килограмм шура яккха. 100 Іатта тІехьа 87-нел кІезигагІа доацаш Іаьсий кхеде. Юрта боахама продукцега дІадодар 0,2 процент кІезигде.

Товарни продукци йохкара план 1974 шера 25 декабре кхоачашъе, планал совгІа 0,5 млн. сома продукци йохка.

Шера планал совгІа валови лаьрхІача 600 эзар сома продукци арахеца.

Къахьегама овсарле планагІа йолчул 0,5 процент лакхъе. 1974 шера планал совгІа 20 эзар дал комсийи 10,0 эзар дал сомий - комарийи чхьагІар даккха.

Комсех хьакъаьста сусло дукхагІа хилийтара чотах кхы а 2 эзар дал виноматериалаш кийчъе.

Керда технологи дІахо юкъейоалаяра а дикал лакхъяра а Грозненски виноконьячни комбинатеи Наурски винзаводеи хьал а яь болх бе йолаялийта йІовхалцеи шелалцеи обработка еш йола цех.

КІезига мистъялийтача тайпаех йолча екъача виноматериалий 200 эзар дал, шампански виноматериалий 300 эзар дал арахеца.

Керда техникеи хьалха латта технологии производства юкъейоалаяра, хІаьта ниттa рационализаторски предложеней чотах 150 эзар сом кходе.

«КОНСЕРВПЛОДООВОЩ» ПРОИЗВОДСТВЕННО - СОВХОЗНИ ОБЪЕДИНЕНИ

ХІара гектара тІара 28 центнерал кІезигагІа доацаш ялат даккха, баьцадаараш — 185 центнер, моша горошек —34 центнер, соми комараши — 85 центнер яккха.

Цхьан Іаттагара 2450 килограмм шура яккха.

Валови доаккха ялат 6,5 эзар тоннага, баьцадаараш — 64,6 эзар тоннага, соми комараши — 21,1 эзар тоннага, дулх — 0,39 эзар тоннага, шура — 3,2 эзар тоннага дІакхоачаде.

Паччахьалкхенга дохка ялат — 1,6 эзар тонн, баьцадаараш — 59,0 эзар тонн, соми комараши — 20.1 эзар тонн, шура — 2,5 эзар тонн, дулх — 280 тонн. 1975 шера 1-ча январага хьайбаш хилийта: доахан 3,96 эзар бежан, цу даькъе детта доахан 1,45 эзар етт а болаш, хьакхарч — 0,5 эзар.

ПланагІа долчул кІезигде дІадодар: ялат даккхарга додар 3 процент, баьцадаарашка — 2 процент, сомага — 3 процент, шурийга — 1,5 процент, дулхага — 2 процент. Консерваш яра шера плани кийча продукци йохкара плани 1974 шера 29 декабрага, хІаьта розничнин товарооборота план 1974 шера 28 декабрага кхоачашъе. Совхозашка гІолла 300 эзар сом планал совгІа пайда баккха, 156 эзар сома маьхка 800 эзар условни банка консерваш кийчъе.

Промышленносте къахьегама овсарле планагІа йолчул 1,5 процент лакхъе, планал совгІа 100 эзар сом пайда баккха.

СОМИЙ БЕШАМАШ ЛЕЛАЕЧА, СОМИЙИ ПИТОМНИКИЙИ СОВХОЗИЙ ТРЕСТ

Совхозашка валови продукци йоаккхилга Іалашде: ялат — 12,5 эзар тонн, шекара свекла — 17,4 эзар тонн, баьцадаараш 4,7 эзар тонн, сом — 5,0 эзар тонн, комсаш — 1,0 эзар тонн, шура — 4,9 эзар тонн. Фиг бола ялат — 25,2 центнер гектара тІара, шекара свекла— 276,5 центнер гектара тІара, баьцадаараш — 190,8 центнер гектара тІара, сом — 61,8 центнер гектара тІара, комсаш— 70 центнер гектара тІара яккха.

Юкъера лаьрхІача Іаттагара 2140 килограмм шура яккха.

Паччахьалкхенга дохка 6,4 эзар тонн ялат, шекара свекла 16,6 эзар тонн, баьцадаараш — 4,2 эзар тонн, сом — 4,1 эзар тонн, комсаш — 0,8 эзар тонн, гидуарган — 0,25 эзар тонн, дулх —269 тонн, шура — 4,0 эзар тонн. 1975 шера 1-ча январага хьайбаш хилийта: доахан 6,1 эзар бежан, цу даькъе детта доахан 2,3 эзар етт а болаш.

Къахьегама овсарле 1973 шера хинначул 1,5 процент лакхе, продукцега дІадодар планагІа долчул 2 процент кІезигде. Еррига совхозаш пайда болаш болх беш хилийта.

«СКОТООТКОРМ» ТРЕСТ

Цхьан гектара тІара 19,7 центнер ялат, хьажкІий силосни масса — 200 центнер яккха. 28,9 эзар тонн валови ялат даккха. Шекара свекла — 5,0 эзар тонн. Паччахьалкхенга 5 эзар тонн шекара свекла йохка.

Дени буси бежана 500 грамм, хьакхийна — 450 грамм дулх тІаккхетийна. Доаханнеи хьакхарчаштеи тІаккхетача дулхах 4,9 эзар тонн дулх даккха, 4,7 эзар тонн паччахьалкхенна из дІадала.

ДІалуш долча бежана дозал юкъера лаьрхІача 350 килограммага, хьакхарч — 110 килограммага кхоачаде. Доакъар Іалашде: гІожа дар — 28,6 эзар тонн, цу даькъе йол 11 эзар тонн, силос — 48 эзар тонн, сенаж — 7 эзар тонн.

«ПТИЦЕПРОМ» ТРЕСТ

7,8 эзар тонн валови ялат доаккхилга Іалашде, гектара тІара юкъера лаьрхІача 22 центнер а йоаккхаш, шекара свекла — 1620 тонн, гектара тІара 300 центнер а йоаккхаш, цхьан гектара тІара гидуаргий 15 центнер яккха.

36,6 млн. фуъ, 750 тонн коатІарча оалхазарий дулх, 1560 тонн шура яккха.

150 тонн ялат, 1400 тонн шекара свекла, 150 тонн гидуарган, 33,8 млн. фуъ, 1350 тонн шура, 700 тонн коа тІарча оалхазарий дулх паччахьалкхенга дохка, 5 млн. кІоригаш йохка.

1974 шера 1 январь тІакхоачаш 530 эзар коа тІара оалхазараш, цу даькъе 230 эзар яхка котамаш а йолаш, доахан 1 440 бежан, цу даькъе детта доахан 600 етт а болаш хилийта. Продуктивность: хІара Іаттагара йоаккха шура 2640 килограмм, хІара яхкача котамгара 190 фуъ хилийта.

Къахьегама овсарле 1973 шерарчул 10 процент лакхъе, продукци яккхарга дІадодар планагІа долчул 3 процент кІезигде.

«МЕЛИОРАЦЕИ ХИН БОАХАМЕИ МИНИСТЕРСТВО

2,8 эзар гектар хиш дехка лаьтташ эксплуатаце дІадала, 4 эзар гектар дола лаьтта мелиоративни тоадара, 15,2 эзар гектар лаьтта оросительни система эргаяккхареи из дукхагІа хица Іалашдареи, 4,7 эзар гектара тІа капитальни планировка яра балхаш де.

1,3 эзар гектар лаьтта кийчдаь дІадала а «Фрегати» «Волжанкеи» яхача догІан хьисапе хий деттача установкашца юртбоахама культурашта хий деттара оросительни система эргаяьккха тоае а. 1974 шера 1-гІа апрель тІакхоачаш оросительни сеть кийчъелга чакхдаккха. Юртбоахама культурашта детта хаддалза хий хулийтилга Іалашде. 1974 шера 25 декабрь тІакхоачаш эксплуатационни мероприятейи 1974 шера 20 декабрь тІакхоачаш капитальни ремонтеи план кхоачашъе.

ХЛЕБОПРОДУКТАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНИ

Фиг болча ялатеи даьтта доаккхача культурайи керда хьувкъам хьачуэца а дІанийсбе а материально - технически база 1974 шера 15 июнь тІакхоачаш, оттаьча ханал 15 ди хьалхагІа, дика кийчъелга Іалашде. Дерригa хьачуийца ялати кхыйола продукции дукхагІа а дика а лоаттае.

Гибриднии сортех долчеи хьажкІий фуна калибровка елга 1974 шера 25 март тІакхоачаш чакхдаккха, цунца цхьана дерригача фух 80 процент дар I—II классагІа долаш кийчде.

Паччахьалкхен ресурсех йолча бедалах планал совгІа микроэлементаш, витаминаш, антибиотикаш дукхагІа йоахка 5 эзар тонн комбикорм кийчъе.

Масса оагІорахьара тоае сортах долча хьоара дикал, технологически процесс эргаяьккха тоаяра, дІаоттадаь латтача хана кІезигагІа доадара, бедал транспортаца дІа-хьа увзачеи из чакхйоахачеи хана кІезигагІа доадара чотах лаккагІа дола сорташ 1 процент дукхагІа хилийтар вІаштІехьдаккха. Сортех дола кьоар даккхара шера план 1974 шера 30 декабрь тІакхоачаш кхоачашъе.

Продукци яккхара план тІехкхоачашъяра, дикал тоаяра чотах 650 эзар сома промышленни продукци планал совгІа йохка, хІаьта дІадодар кІезигдар лоархІаш пайда бара план 30 эзар сом тІехкхоачашъе.

Къахьегама овсарле 1973 шера хиннача боарамца нийсйича лакхъе:

ялат хьачуэцара балха тІехь — 1 процент;

промышленни балха тІехь — 3 процент.

ХЬУНА БОАХАМА УПРАВЛЕНИ

1974 шера боахамашта пайдана долча дахчай тайпаех йола керда хьунаш 1650 гектар дІайогІа, цу даькъе 250 гектар городий баьццарча зоне а йогІаш.

Республика организацештеи учреждечештеи дІайогІа 20 эзар га дІахецилга Іалашде.

1974 шера 8,5 эзар гектар хьунаш цІенъе, цу даькъе 2,4 эзар гектара тІа дІасгІача гаьнашта гІулакх а деш.

Иштта дІатийдача хьунах 110,0 эзар кубометр гІишлошка дІайода хьу кийчъе.

1974 шера хьунеи культурнии сом гулбелга 750 тоннага кхоачаде, цу чотах консервайи сокийи продукци яккхара план 10 процент тІехкхоачашъелга Іалашде.

1974 шера еррига предприятещ пайда болаш болх беш хулийтилга Іалашде, арахецача продукцега дІадодар 0,1 процент кІезигде, планагІа лаьрхІачул совгІа 12 эзар сом пайда бе.

Продукци йохкара план 1974 шера 25-гІа декабрь тІакхоачаш кхоачашъе. Планал совгІа 300,0 эзар сома продукци йохка.

ЧІоаггІа тоае арахецача продукце дикал.

Халкъаи производстванеи эшаш дола 1 млн. 400 эзари сома товараш арахецилга Іалашде, цу даькъе 220 эзар сома культурно-бытовой гІулакхашта дараш а долаш.

Капитальни гІишлош хьалъяра керттерча фондай план 1974 шера 20 декабрь тІакхоачаш кхоачашъе.

Рационализаторски предложенеш юкъе йоалаяра чотах 20 эзар сом кходе.

«СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» РЕСПУБЛИКАНСКИ ОБЪЕДИНЕНИ

1974 шера колхозаштеи совхозаштеи производственно - технически гІулакх деш деча балхий боарам 14,8 млн сом, вешта аьлча 9 процент, лакхбелга Іалашде, цу даькъе 1973 шера хиннача боарамал ремонт яра балхаш 8 процент, автотранспортаца мухьаш дІа-юха кхахьар 16 процент лакх а деш.

36 млн. сома машинаши оборудованни, минеральни удобренеш, ядохимикаташ, кхыйола материально - технически средстваш юрта боахама дІаяхьийта. Колхозаштеи совхозаштеи централизованни мухь хьатІабар 95 процентага кхоачаде.

Объединене предприятешка 1500 трактор, 130 комбайн, 850 автомобиль, 3650 автотракторнии 3000 электрически двигатель, 400 узлайи, агрегатийи комплект тоае, 400 эзар сома деталашта реставраци е.

Механизированни отрядий низаца 350 эзар тонн органически удобренеш кхашка дІаяхьа, 3 эзар гектара тІа культурнотехнически балхаш кхоачашде, 800 гектар дукккача шераштa йола культурни даьгІенаш хьае.

2,6 млн. сома боарам болаш хьайбай боахамашка механизаци яреи технически гІулакх дареи балхаш кхоачашде. Доахана 25 помещенеча, хьакхарчий 5 помещенеча, коатІарча оалхазарий 8-нена комплексни механизаци е. Доакъара гранулаш еш йола 3 заводи, вІашагІъздаь доакъараш кийчдеш йола 8 цехи болх бе йолаялийта.

Къахьегама овсарле 1973 шера хинначул ремонтии предприятешка 6,3 процент, механизированни боахамашка — 4 процент, автотранспорте — 7 процент, монтажни балхашка—11 процент лакхъе.

ВАХАРЕИ САНИТАРНИИ ХЬАЛАШ ТОАДАР

Моттигерча Советашеи профсоюзни организацешеи шерра организаторски болх боаржабе беза болхлой, гІулакхера бараш, колхозхой городаши юрташи тоаяь хозъеш, гаьнаш дІайогІаш, санитарни цІено еш деча балхашта юкъеозара.

ХІара предприятена, организацена дІатІачІоагІъе царна уллув яда улицаш, майдаш, скевераш. ХІара вахача сага 16 сахьатал кІезигагІа доацаш болх бе беза улицаш, майдаш, скевераш тоаяь хозъеча. ХІара предприятеи учрежденеи кІезигагІа дой а дуккха нах юкъе болаш шозза субботник де деза, беррига дакъа лоацарий 1100 эзар сага-ди а долаш, цу даькъе юрташка 310 эзар сага-ди а долаш. Городашкеи юрташкеи дІайогІа 250 эзар га. 150 эзар кІотарг, хьае 20 гектар скевераши паркаши, царех 5 гектар юрташка а еш.

Керда дахка а долчарна ремонт яь а миллион квадратни метр наькъаш кийчде. царца 600 эзар кв. метр юрташка а деш.

Моттигерча Советийи ведомствайи нах чубахача цІеной фонд Іан хана болх бара кийчъе, 175 эзар квадратни метр квартирашта капитальни ремонт е.

Нах чубахача цІеной чура хьалаш тоадара боарам лакхбе — канализаци ярай хий диллараи 1 процент, центральни йІовхал ялара 1,5 процент, газ чуйиллара 2 процент.

Паччахьалкхенгареи кхычахьареи финансировни яра чотах халкъа боахама планагІа лаьрхІа нах чубаха цІеноu хьалделга, эксплуатаце дІалулга 1974 шера 27 декабрь тІакхоачаш Іалашде.

Промышленноста, транспорта, гІишлои, бувзама, юрта боахама болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гІулакхера бараша, колхозхоша 1974 шера лакхара социалистически декхараш шоашта тІа а ийца Дагестана, КъилбаседаХІирийчен, Херсонски областа къахьегамхошка кхайкарал ду вежарашха долча къамий традиционни социалистически яхь дІахо лелае. цун ларда тІа боахами культуреи дегІайоалаеча тІехь-тІехьагІа керда толамаш даха. вай сийлахь-боккхача мехка экономически оборонни низ хадданза чІоагІбе тІахьехаш.

Социалистически декхараш дийца а дийца тІаийцад предприятей, колхозий, совхозий юкъарча собранешка, городийи районийи партийно - боахама активай собранешка, 1974 шера 8 феврале хиннача республика промышленноста, транспорта, гІишлои, бувзама, юрта боахама викалий собране.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АНГЛИ: ФУ ХУРГДА-ХЬОГI КХОАНА?

Тханцига, Англе, ханал хьалха хоржамаш хургдолга сайна хайначул тIехьагIа, хийтар сона: уж хоржамаш — ди тIехь лирагIен халагIен хургболча бIаьхача къовсама юхьиг мара яц. Ишта хеташ дукха англичанаш кхы а болга хов сона.

Нагахьа санна Англе ханал хьалха хоржамаш дар йIаьххача хана осала яле хьалхагIа IалаьматедукхабIу тIаозарца нийсдича, ала йиш йолаш да, фронта доазонаш хIанзле а белгалдеш да аьнна. Шоай полномочеш чакхъяла цхьа шуи ах шуи эшаш хоржамаш де лаьрхIад консервотораша, хIана аьлча мехка тIакхаьча хала экономически хьал кхы дIахо къайла лоаттаде магаш царна. Боарам боацаш дукха тIадетталу хIамай маьхаш, хьабе болх боацараш дукха ба, геттара чIоагIа лакхъеннай платежни баланса дефицит.

Ишта да тореш лоархIа ца беш дола объективни хьалаш. Цхьабакъда хоржамаш ду ха белгалъяьккха керттердар — из горнякий стачка я. ХIанз мехка халонаш тIалаттарах болхлой класс бехке я яь забастовках пайда эца гIерт тореш. Нах тешабе гIерт уж английски болхлоша дIадехараш кхоачашдулургдоацаш хиларах. Консерватораша хьакхайкадаьчох, профсоюзни болама «дов доахача ткъамо» алапи лакхде яхаш дIадехараша хIамай маьхаш дIахо тIадеттийтилга мара кхы деш хIама дац. Цу доллача хIаман хоадамбе беза, «чIоагIа правительство хьа а яь, лирагIа дола законаш ара а даьха, къахьегамхошта юкъе дисциплина тоа а яь. Консерватораша баха нах тIахьех кхерамеча «довний уйлаш йолаш болча активисташа» кулгалдеча «вIаштIехьа йоацача» профсоюзашца дIайолалургйолча конфронтаце шоаш хьаллацара.

Лейбористски парте а ишт-та бехк бора профсоюзни болама чубоагIача «довнаш деча ткъама». Цу парте лидераша ишта бехке бу активисташ а, цар профсоюзашта юкъе кегар бехк яхаш. Лейбористаша коммунисташ бехке бу забастовкаш йолча хана профсоюзашта тIахьожам лоаттабе гIерт яхаш. Цу хьакъехьа лейбористски парте кулгалхоша дувцараш консерватораша хьакхайкадерел кIезига эргаш да.

Цхьаькха оагIорахьара лейбористаша йоах, английски профсоюзий дукхагIболча кулгалхоша боаррамера позицеш лелаю, царех теша мегаргва, «кхетамца» хургба уж, нагахьа санна лейбористски парти гIулакхя юкъеелча. Лейбористашта хетачох, тореша юкъедаьккхача «Промышленностерча отношеней хьакъехьарча» законо ца эшаши кхерамеи йола уйлаш хьалхьею, консерватораша лелаеча конфронтаце политико, мадарра аьлча, профсоюзни активисташа дIахо шоай гIулакхаш чакхдахара кхы тIа а стимул лулга мара кхы деш хIама дац.

Цу тайпара, шаккхе оагIув гIерташ я профсоюзни болама «довнаш доахача ткъамах». Профсоюзни активисташ маIача наха, кхалнаха, берашта къиза низаш тIалоаттадеш йола франкенштейна чудовищаш санна бувц. Общественность царна духьалъяккха гIерт. ХIаьта топа ала, мадарра аьлча, эггара хьалха, алапи лакхдайтар духьа лоаттабаь ца Iеш, профсоюзаш шоаш йоахаяр духьа а хала къовсам лоаттабеча болхлой класса дикагIболча викалашта духьала бербабаь ба.

ХIанз укх сахьата хоржамашка котбаргбараш бокъонца малагIаш ба — консерватораш ба е лейбористаш ба—ала дика лоархIабац политически эксперташ. Кхыметтел низий соотношени кхоалагIча парте — либералаша къоастаергья аьнна хетараш а ба.

ЧIоагIлуш латта капитализма вIашдухьаленаш тIа-тIа шаьрагIа гучаювл. Цудухьа ший низ ма кхоачча моллагIа а оппозици, вIаштIехьа яла цун кхелехьа, тоIае гIерт реакци. Цхьан метте йоацача общество бах англичанаш. Тешам бовр тIа-тIа дукхагIа юкъедоагIаш латт тха вахара. Цхьаннена а хац кхоана фу хургда.

Джейм ОЛДРИДЖ,
английски писатель.
(АПН).

Лондон.

ЧИЛЕ ПАТРИОТАШТА ПАРГIАТО ЛЕ

«Чиле гIо шо, тIаккха бIаргагургда шоана наьха цIий Iо мишта ух...» Иштта дIадолалу «Тьемпо» яхача колумбийски газета тIа кепатеха дог тохадолийташ дола Чилерча хьалах дувцар. Цун автор — чилийски гражданин Касине Паннуэ. Фашистски хунта террорах ведда ший мехкара дIавахав из.

Дег чу гIайгIа йолаш гойт цу ший мехках ваьннача Сантьяго, Консепсьоне, Арике, Пунта-Аренасе е Вальпараисо бахача наха массазара гIулакхаш а хинна дIаэтта террора унзаре сурташ. Военщино низаш тIалоаттаду президент Сальвадор Альенде соратникаш хиннарашта: царех дуккха бараш набахтенашка е концентрационни лагерашка Iазап озаш боахк.

Хунто хIара денна зуламаш леладу чилийски халкъа духьала, бокъо йоацараш леладу — суди следствии йоацаш наха топаш етташ уж боабеши. Палачаша кхыметтел Халкъа цхьоагIон Iаьдала кефте мел лаьттача хана цIаккха а толха ца яьча «монастырски цхьоала» а гешт дац.

«Дееса яхача сатийначен хозачен атагIа, Сантьягора гаьна йоацаш, Анд яхача довкъашта юкхе теIIа латт монастырь. Цу чу бахарий вахар сатийнеи цхьаьи да. Мятеж хиначул тIехьагIа дека пхеза чухьийлхаб монастыра чу. Рождество хьатIакхачале хьалххагIа къаьстта къизен гIожен низаш тIаоттадир монахашта».

Кхоачаш хиннадац тIема Iаьдалаша Халкъа цхьоагIон правительства даьча тайпара киназа сий дерг ма дий аьнна архиепископа монсеньор Рауль Сильва Эрникеса хийттар.

Хунто кхыметтел бераши бокхий нахи боабу. «Цкъаза, автомат бераштта наькха тIа а оттайий, гаргара нах бола моттиг хьаювца яхаш кхерам тIатийсаб царна», — яхаш дувц Касине Паннуэс.

Масала, писатели журналисти вола Эдуардо Лабарки лохаш цун дай бахача цIагIа чухьийжаб салтий цкъа санна дукхаза а цкъа цига нийсвеннав цхьайтта шу даьнна цун воI Паблито. Карабинера кIаьнка наькха тIа оттаьй автомата юхьиг, лака тIа пIелг биллаб. Да мича хьулалуш ва хьаала яхаш бала, бенаб цо кIаьнкага. Гарре эга а веш, «унзара хет сона...» яьхад кIаьнко.

Тахан политически гIулакхашта лийца эзараш нах боахк Атакама яхача яьссаленерча концлагере. Чиле массе миIнига хIара денна деча зуламаша ше маярра хьагучайоаккх военщина.

Сага эхь хет дег чу доаллар дIа ца оалаш Iе. ЕррагIача континенташкарча миллионаш болча наха дIадех: «Чиле патриоташта паргIато ле!», «Демократе садукъараштта эхь кхайкаде!»

Хосе АРИСАЛА,
АПН корр.

Богота.

КУБА: КХОЛЛАМЕ ГIУЛАКХАШ

«Революци — из кхоллам ба» Кубе цу тайпара дешаш хозаргда шоана массе метте. Провинцешка гIолла хьежа чакхваьлча, къахьегаш боаккхача наха юкъе нийсвелча, уж дешаш нийса хиларах дог теш. Еррига а пхийтта шу мара йоацача юкъагIа наьха санча хувцаденнад мехка сибат, халкъа вахара образ.

Цу сахьате бIарг тIаотт шерра хьалдеш латтача гIиргашта, эггара хьалха промышленничарнеи чуIеча цIеноштеи. Йоккхаш латташ керда предприятеш йоацаш, къахьегамхошта хьалдеш чуIе цIенош доацаш провинци, район, город яц Кубе. ГIирсаш деча латта кIанаш массазаръяр санна йола кубински пейзаж а хинна дIаэттай.

ХIара ший революционни цIей. революци котъялара е Монкада яхача казармана штурм яра шу цизар из дале а, кубински халкъо керда промышленни предприятеш болх бе йолаялийтарца белгалдоаккх из. Хьалъеш латт удобренеши цементи ю заводаш, чийгачен кхачани промышленноста предприятеш, къаьна яраш кердайоахаши керда яраш хьалъеши латт. Хьалъувтт плотинаш, гучалелх хий дехка каналаш, уагIъух фабрикийи заводийн турбаш.

Бакъдар аьлча, къоастаянза йола проблемаш хIанз а кIезига яц Кубай. Цхьабакъда Коммунистически партен Революционни правительствай кулгалца халкъо тIагIертта цхьалхайоах уж.

Латиноамерикански континентерча цхьанна а мехко даьхадац иштал доккхий толамаш халкъа образоване, унахцIено лораяра, чуIе цIенош хьаллдара, спорт дегIайоалаяра даькъе Йоазув-дешар па ховлга дIадаккхар, массе тайпара дешар мах боацаш хилар, халкъа боахама деррига доакъошта специалисташ кийчбар паччахьалкхен чотах стипенди а телаш итташ эзараш болча нахага дешийтар... Пхийтта шу хьалхагIа мара доацаш школаш тоъаш яцар. 10 эзар хьехархо хьабе болх боацаш вар. Юрташка нагахьа хилацар абат ХIанз массе тайпара дешар дешаш 2,6 миллион гаргга саг ва. Алхха цхьан 1973 шера образоване гIулакха дIахийцар 700 миллион песо, вешта аьлча революци ялалехьа мел хийцачул дукхагIа. Цу юкъагIа шозза дукхагIа хиннай больницаши поликлиникаши, царех дукхагIъяраш юрташка я.

Халкъа Кубас шеко йоацаш толамаш доахилга бакъдар да дунен халкъашта юкъера цун авторитет тIа-тIа лакхлуш хилар а. Доккха хIама да яхаш Кубайна оттаяь хинна блокада оввашка гIолла лийлхар. ХIанз Латински Америкерча кхоалагIа дакъа хIапа дац аьнна долча мехкаша боарраме гIулакхаш леладу ПаргIатон гIайренца. ХIаьта дерригаш а лаьрхIача дунен тIарча 69 мехко бакъбаь тIанийцаб Малхбузене эггара хьалхара социализма мохк.

Керда вахар хьалдарга бодача новкъа гIолла ше куреатта боацаши гIа боахаш йодача хана Кубайна массаза а холу тешамеиен шеко йоацачен доттагIаша — советски наха ший оагIув хьаллоацаш хилар Уж гIулакхаш · пролетарски интернационализм эггара чIоагIагIа хьахьоккхаш йолча белгалонех цаI. Уж, белгалдаькхар Фидель Кастрос, «исторена юкъе гIоргда бокъонца вежарашха дола. бокъонца интернациональни дола, бокъонца революционни дола гIулакхаш санна».

Э. РОСЛАВЦЕВ.
(АПН).

Туристий наькъашка

Дукхача республика къахьегамхоша дехарах кийчъеш я марта хьалхарча кIирагIа Грознера, Кисловодскеи, Черкесскеи экскурсе гIоргйола салоIача деной туристически поезд.

Экскурсеи наькъийн бюро методисташа алхха вай республика столице гIолла оттаяьй ткъаьх совгIа гIаш а автобусашца а экскурсеш яра маршруташ. Вай республике бахача наьха а, арахьара тIабаьхкача хьаьший а теркам чIоаггIа тIаозаш я уж. Къаьстта бокххача лоIамца города исторически а экономически а лоархIамеча моттигашка хьеж школашкара, профтехучилищашкара дешархой, студенташ, юртахой.

Дукха исторически лоархIаме моттигаш я вай республика столице. Из дика бIаргагу экскурсей маршрутий цIерашка хьежача: «Вай сийлен город», «Грозный — кхаь революцен город», «Легендарни бIаь ди» «Хьалхара мехкдаьтта скважинаш», иштта кхы дIахо а.

Республика, цун дIаьхий Iалам кIоаргагIа довза безам бараштa оттаяь я ворхI районашка гIоллара маршруташ. Цу юкъе я «Даьй новкъа, турпалий новкъа», «Вайнаьха мехка», «Гаьнарча Ичкере лоамашка», «Сергой тIема наькъашка гIолла», «Iаьржача лоамий чIожа», кхыяраш. Цул совгIа вай республикерча туристий торо я хIанз хIара кIиргIа Къилбаседа ХIирий, Черкский-Балкхарой минеральни хин курортий-городий, хIаьта аьхки Гуржий, Азербайджана, Армене исторически моттигашка хьажа экскурсе баха.

Къахьегамхоша дехарах вIаштIехьдаьккхад самолетаца экскурсе ухилга. ДIадахача шера самолеташа Волгограде экскурсе ваха хиннав вай республикера эзар гаргга саг.

Цул совгIа школашка каникулаш йолча хана дешархойн, хьехархойн, кхы балха мукъа бола къахьегамхойн хиннаб Москве, Ленинграде, Одессе, Киеве, Волгограде, Ульяновске, Риге, кхыча городашка экскурсе баха.

Укх шера кхы а дукхагIа хургья экскурсеш. Бахархой лоIам теркаме а эцаш керда маршруташ оттаяьй, кийчбеш ба керда экскурсоводаш. Цу дерригне гIо дергда республика къахьегамхой культурно салоIилга дикагIа вIаштIехьдаккха.

Я. БУБНЕНКО,
тха общественни корреспондент.

КЕРДА КНИЖКАШ

Дукха ха йоацаш Нохч-ГIалгIай издательстве кепатеха эрсий меттала араийцад керда книжка.

«Нохчий литература дегIадара наькъаш» (редактор Г. И. Яблокова) яхаш да Нохч-ГIалгIай истое, метта, литература Iилман-тохкама института литература сектора заведующе Хь. В. Туркаева яздаь книжка. Пхе даькъах латташ болча цу книжка тIа керттерча даькъе авторо дувц граждански тIема турпалхочун А. Шерипова художественни кхолламех лаьца. «Шовда» яхача кагийча берашта лаьрхIа долча книжка тIа я къонача поэтий I. Шейхиева, Э. Мамакаева, Ж. Махмаева, М.-С. Плиева, Хь. Сатуева стихаш. Из дика совгIат да вай берашта. Цар безам тIаозаргболаш художественни хоза кийчдаь да книжка.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

●

Нохч - ГIалгIай книжни издательствас кепа а теха гIалгIай меттала арадаьккхад «КъорIа — лаьттан тIара книжка» яха Мамлеева брошюра.

Авторо дувц къорIа хьа мишта а мапа а даьд, цу тIара дуккха моттигаш йоашх, гучабоаккх къорIа реакционни чулоацам.

Брошюра накъадаргда Iилма атеизма пропагандисташта, цо доккха новкъостал дергда бахача наха дына духьала кхетам балара.

Ю. ЮСУПОВ.

НАЬХА УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА

Республика ЦIеча ЖIарга общества конференцера

Самардийнахьа Грознера пионерийн школьникийн Дворец хьалийза яр. Цига гулбеннабар вай республика толашагIбола донораш, лораш, сандружиннишаш — ЦIеча ЖIарга республикански общества XIII конференце делегаташ.

Отчетни докладаца конференци хьайиллар общества председатела Мариэта Магометовна Албогачиевас. Цо аьлар:

— ХIара шера дукхагIа хулаш латт ЦIеча ЖIарга общества юххьанцара организацеши доакъашхойи. Вай республике болх беш я ЦIеча ЖIарга общества 1386 юххьанцара организаци. Отчетни 1971 шерагара 1974 шерага кхаччалца йолча хана 308 эзар саг — общества доакъашхо — тIакхийттав организацешка, из хул вай республике бахача нахах ткъаь итт процент. Организацеш шеръяра болх дика лел Грозне, Гудермесе, Наурски, Шелковской районашка.

ЦIеча ЖIарга республикански комитета бокхха теркам тIабохийт санитарни просвещенен мах боацаш цIий дIатела донораш дукхагIа хилийтарен балха. Из-болх дика лелабу химкомбината, радиотехнически завода, «Красный молот» завода, Вознесенскерча газ чакхйоахача завода, № 15 йола шурий совхоза, Грознерча №№ 46, 18, 50, 2 школай, ЦIеча ЖIарга общества юххьанцарча организацеша. Цу организацешка дика лел санитарни дружинаш, посташ, общественни инспектораш кийчбара болх а. Отчетни хана вай республика 55 эзар донора мах боацаш цIий дIаденнад, хIаьта 1973 шера — 20089 доноро.

Бакъда, массанахьа лелац гIулакх иштта дика. Ачхой-Мартановски, Надтеречни, Советски, Шалински районни комитеташа школашка юххьанцара организацеш вIашагIйоххара бола соцам кхоачашбаьбац. Ледара чакхдоах донора денош.

Пренешка къамаьл даьча делегаташа дийцар балха даьхача толамех, белгалдир дIахо де дезараш а нийсденна кхоачамбоацараш а. Конференце дакъа а лаьцар къамаьл а дир РСФСР ЦIеча ЖIарга Общества комитета председатела заместитела В. Н. Нестеренкос.

Конференце иштта дакъа лаьцар КПСС обкома отдела заведующе Р. Н. Тимошенкос, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела Н. Байбулатова.

XIII республикански ЦIеча ЖIарга общества конференце делегаташа тIанийцар дIахо йодача хана общества болх тоабаран, 1974 шера РСФСР ЦIеча ЖIарга организацей социалистически декхараш кхоачашдаран бола соцам.

Конференце Нохч - ГIалгIайчен ЦIеча ЖIарга общества керда комитет хержар.

* * *

Цу дийнахье а керда хержача комитета организационни пленум хилар. Нохч - ГIалгIай комитета ЦIеча ЖIарга общества председателалла юха а М. М. Албогачиева хержар, заместителалла — Н. Ф. Ромашов.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТIА: вай республика дикагIбола донораш (аьрдегIъара аьттехьа) Т. Е. Игнатенко — Старопромысловски района ЦIеча ЖIарга общества председатель, Т. И. Ревечук — химзавода здравпункта заведующи, ЦIеча ЖIарга общества юххьанцарча организаце секретарь, В. Кузнецова — Наурски района «Советская Россия» яхача винсовхоза здравпункта заведующи, юххьанцарча ЦIеча ЖIарга общества председатель, М. А. Селезнева — Ленински района № 2 йолча школа - интерната медсестра, юххьанцарча ЦIеча ЖIарга общества председатель.

И. ПЛИЕВА сурт.

ФЕ ХИЛАЛАШ

Наькъашка хулча хатарий бахьанаш теркалдаьчул тIехьагIа гучадаьннад, хIара йиълагIа йола авари гIашлочун бехкагIа хулаш хилар. Цхьабакъда гIашлочо бахьанаш теркалдац, цунна хац, дукхагIча хана кхоачашъеш цо наькъашка гIолла лелара правилаш. Цунна хет, наькъашка гIолла лелара правилай кодекс водителашта яздаьд, хIаьта из декхарийла волаши цунна дий ххан хIама дац аьнна.

Селлара терко йоацаши наькъашкеи улицашкеи гIолла лелара законаш ца лоархIаши хилар бахьан долаш шоай унахцIенонах а цкъаза вахарах а боал гIашлой.

Маларца дика кеп а яь наькъа тIа сакъерда дагадехал Грозненски паччахьалкхен селенинспекце лаборанта Бехоева. Цхьан водитела хьаштдоацар хиннад. Веха гIашло — правилаш толхаяьр, вувчара ваккхар духьа цо цIаьхха машин аьттехьа чу а хьовзаяь гаьна тIатехай. Машин лозаяьй, шофера чов яьй. ГIашло Бехоев хIама ца деш висав. Цхьабакъда наькъашка гIолла лелара правилаш толхаярах административни порядкагIа жоп дала-м дезаргда цун.

Чархашта кIал нийсвеннав гIашло Хачатурян. Машино чIоагIа лоза а вай больнице вихьав из. Цхьабакъда из авари яра бехке ва авиаотряда водитель Свириденко а. Лоралуш хиннавац из.

Цхьаькха хатар хиннад малар тIехдаккхарах. Соп дукха менна ше фу леладу ца ховча ваьнна хиннав СМУ-8 кхорай отдела начальник Б. Алексеев. Ше цIакхоачалургвоацилга хайнача цо бийса трамвая наькъа тIа яккха лаьрхIад.

Ше ца лоархIаш хинна вахар кIалхардаккха гIерташ нах оарцагIбаьнна хьувзача операционни истола тIа сакхетам чу вера Алексеев.

Каст-каста хатараш хул берашта. Масала, наькъашка гIолла лелара правилаша гIашло декхарийла ву сеца латтача трамвайна хьалхашкахьа гIолли автобуса тIехьашкахьа гIоллен тIехвала. Ишта яхилга дош доацар дац, из кховчашдича зулам дарг ца хилара бола тешам ба. Халахете а, берашта массанена а хац из. хIаьта цхьадараша теркалбац дисциплина йолаши лоралуши хилалаш ахаш шоашта беш бола хьехам. Халахете а, боккхагIчар хьехац царна улица наькъа тIа цар мишта лела деза. Бераша дувлийта уж гIалаташи бокхагIбарий йоаца йоакхон бахьан долаш доккхий зуламаш дувл.

Массехк ди хьалхагIа Гребенской станице ваха Костюков Юра, дIаэтта латтача автобуса хьалхашка гIолла тIах а ийкха водаш тIехьара тIайоагIача грузовика кIал вахав. КIаьнка керта хьаь чу сотрасени хиннай. ХIаьта кхы вогIлар хила а ма тарлорий цунах.

Бакъар аьлча, авареш яра гIулакха тешаме хьалхара моттиг лелаераш водителаш ба. Алхха дIадахача цхьан кIирагIа цар бехкагIа наькъашка 27 авари яьй. Эггара дукхагIа авареш ераш таксомоторни парка водителаш ба. Иштта авари яьй таксиста А. Торсаева. Керттерча наькъагIа йоагIача автомобила никъ ца а буташ цунна тIатехай цо ший машин. Ши машин болх булургбоацача йоалаш ехай. Цу тIа а уж шаккхе а машин таксомоторни парка я. Ший новкъоста машин я Торсаева йохаяр. Укх кIирагIа хIанз из йиълагIа авари яьй ГАП-3.

Иззамо авари яьй ший доалахьа автомобиль йолаш волча В. Митина.

Малар тIехдаккхар бахьан долаш ший доалахьара машин тIакIалтIакхессай Гудермеса станце ДЭПО болхлочо В. Ипполитова. Ше лозаваьа, хIаьта машин лехкара бокъонах воаккхаргва из шин шера.

ДIадахача кIирагIа республика наькъашка ерригаш а 32 авари яьй, ши саг ве а вувш, 18 сага човнаш а еш.

А. ЧЕБУШЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

2-гIа МАРТ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 15.00. Лекций зал. «Къона ленинец» яха клуб. Музыкальни фильмай фестиваль. 18.00. Художественни литературе кердачун обзор. 18.30. Iилман дола документальни фильмаш. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Вай замаиге» яха эстрадни оркестр. 19.30. Болх бу шозлагIа гойтача фильмай кинотеатро.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 8.00. «УнахцIено» яхача группа занятии. 10.00. «Бригантина» яха клуб. «Йоазаш йола ашараш» яха музыкальни викторина. 17.00. «Советски композиторий иллеш» яха духовой оркестра гойтамаш. 18.00. ТIаьхех халкъа академически хора, скульптура студе, киностуде, халкъа инструментий оркестра творчески коллективаша. 19.00. «Грознерча турбазе» яха сайре.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. «Къона ленинец» яха клуб. «Массе а хана хьежалба малх!» яха кинофестиваль. 12.00. «Мечтатель» яха клуб. Н. К. Крупская яь 105 шу дизара хетадаь къамаьл. 17.00. Болх бу «Атеист» яхача клубо. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Экспресс» яха вокально-инструментальни оркестр.

КИМ ЦIЕРАГIА КЛУБ. 17.00. Дунен халкъашта юкъерча лоаттамах лекци. 20.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Старопромысловскера кагирхой» яха вокально-инструментальни ансамбль.

ДЕШАРА БОЛХЛОЙ ЦIА. 14.00. «Чайковский» яха фильм. 18.00. Грозненски гарнизона тIемалошта йола шефски спектакль.

3-гIа МАРТ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 9.00. 11.00. Болх бу «Малышок» яхача берий кинотеатро. 10.00. «Къона ленинец» «Нийсархойн» яхача клубашка хул «Хозача иллеца вахар а сакъердамегIа да» яха берий художественни самодеятельноста концерт. 12.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Вай заманхо» яха оркестр 19.30. Болх бу шозлагIа гойтача фильмай кинотеатро.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Музыка кIира. № 5 йолча музыкальни школа дешархой концерт. 12.00. «Тоатолг» яха кинотеатр. «Музыка дунечу» яха кинофестиваль. 14.00. «Бригантина» яха клуб. «Iадика хийла Iа» яха цIей.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. «Мечтатель» яха клуб. «Ираз долча седкъа кIал» яха музыкальни турре. 10.00. Машинаькъахошта юкъе хьалхе аккхара шашках доазуга. 12.00. «Глобус» яха клуб. «Лахача сийлен саг» яха Сергей Лазо вaь 80 шу дизара хетаь лекци. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Экспресс» яха вокально-инструментальни ансамбль.

КИМ ЦIЕРАГIА КЛУБ. 14.00. «КIерамгара хийнахьа санна сердал йолча лампашка» яха берашта дола гойтамаш.

ДЕШАРА БОЛХЛОЙ ЦIА. 10.00. Музыкальни кружокий дешархой концерт. Программе а советски композиторий произведенеш. 11.00. Хьехархоуи къахьегама ветераний клуба занятии. 18.00. «Хьа пхьайтта шу» яха кагирхой халкъа театра премьера.

Март бетта хаоттам

СССР Гидрометцентро бега хоамагIа март бетта Кавказа малхбоалехьарча дакъа тIа юкъера температура 0 градусагара 4 градус йIовхалга кхоачаш (боарама гаргга) хила тарлу. Бетта хьалхарча пхи дийнахьа бийсашка 1—6 градус шелал, деношка 0—5 градус йIовхал йолаш хургья. Эггара шийлагIа хила дезаш да шоллагIа пхи ди — бийсашкара температура 13—18 градус, деношка 6 градусагара 11 градусага кхоачаш шелал йолаш. ШоллагIча итт дийнахьа йIоахъяла йолалургья — бийсашкара температура 2 градус шелалгара 3 градус йIовхалга кхоачаш, деношка 8—13 градус йIовхал йолаш хургья. КхоалагIча итт дийнахьа деношкара температура лакх тургья 8—13 градусага, бийсашка 1—6 градусага кхоачаш.

Поачаш йолаш хургда хьалхарен кхоалагIен итташ деношхьалхарча декаде лоаи тIаьдa лоаи кхоалагIча декаде догIа делхаш. ШоллагIча итт дийнахьа хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш ха хургья. Йоачаш 30 мм гаргга, боарамал дукхагIа хургья.

Бетта керте каст-каста дохк уттаргда.

Метеостанци.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Массанена йола гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени Берашта бола фаьлг. 10.00 — Босбола телевидени. Концерт. Киевера передача. 10.45 — Дай-ноаной шоана. Бераш кхетамца кхедара хьакъехьа. Ушинский. 11.30 — Оренбурга, Орела, Свердловска, художественни самодеятельноста коллективий выступленеш. 12.15 — «Поэзи». Фирсова стихаш. 12.30 — Iалами саги. 13.00 — Ашараш тахан. 13.45 — «УнахцIено» яхача программа почта. 14.15 — Популярни классически ашарий концерт. 14.45 — Босбола телевидени. ДикагIдола товараш дукхагIа. 15.15 — Гушдари теше хала дари. 16.15 — Босбола телевидени. Яйгача атлетиках йола дунен халкъашта юкъера яхь. Советский Союз — Америка ВIашагIкхийтта Штаташ. 17.15 — Телевизорашка хьожарий хаттарашта жоп лу политически обозревателa Жукова. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.40 — «Цирка лампаш». 19.15 — Илли оал Анна Германа. Польшера передача. 19.45 — Босбола телевидени. «КIоригаш гуранхьа лоархIа» яхача художественни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Советски кхалнаьха Комитета пленуме дакъалоацараштa дола концерт. Союзий Цен Колонни залера трансляци. 22.55 — Спортивни программа. 23.45 — Кердадараш. Передачай программа.

3 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Берашта йола Iуйриннара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Дешархошта. «Гургал бетта сахьат» 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Дешархошта. Советски Союза Турпалца, авиаце инарал-полковникаца Байдуковца «Орленок» яхача телестуде юнкораш вIашагIкхетар. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — «Петр I». яха художественни фильм (цхьоалагIа серп). 15.10 — Босбола телевидени. Беатлоках йола дунен чемпионат. Минскера передача. 15.45 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.15 — «Поэзи». Ярослав Смеляков. ДIаеш Александр Межерова. 17.00 — «Цун цIи Лучо я» яхача телевизионни документальни фильма премьера. Фильм хетадаь да Чиле Коммунистически парте Генеральни секретара Луис Корвалана. 18.00—Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.45 — Босбола телевидени. Кинонигъбархой клуб. 19.40 — Левашов. Телевизионни спектакла премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Шоане хетар». 22.30 — Спортивни программа. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

РАДИО

2 март

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — Классовий моастагIчоа духьала къовсам лоаттабаьрий хьакъехьа. Алероевах йолла очерк (гIалгIай меттала). 13.20— БIухой письмоех йола концерт (гIалгIай меттала). 14.00 — «Ше сийгаш» (гIалгIай меттала). 14.15— КПСС-а XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Коммунисташ хьалхалатт. КПСС-а Советски райкома хьалхарча секретара Абдулаева выступлени (нохчий меттала). 14.30 — Наха дIаденна дог. Лермонтова цIерагIча театра артистка Слуцкой творчески сурт (эрсий меттала). 15.15 — «Чечингсельстрой» треста хьалха латтача болхлошта йола концерт (эрсий меттала). 15.00 — «Советаши вахари» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.20 — Пятилетка ударникаш (гIалгIай меттала). 16.30 — «ХIапзарча идеологически къовсама юкъе ды» яха беседа (эрсий меттала). 16.45 — «Моакхазах даьча сурташа нах кхетамца кхебу» яха корреспонденци (гIалгIай меттала).

3 март

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Юртбоахама знаней радиошкола (гIалгIай меттала). 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 12.30 — Хьалхалаттача лаьтта леладераштa дола концерт (гIалгIай меттала). 13.10 — «Самукъанеча таллгIе тIа» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 13.30 — «Атеист» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 13.50 — «Вошал долча халкъий ашараш» яхача циклацара передача (нохчий меттала). 15.15 — КПСС XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде, тайп-тайпара дикагIдола товараш дукхагIа арахеца (эрсий меттала). 15.30 — КIирандийнахьара ашарий программа (эрсий меттала). 15.00 — «Школьни глобус» (эрсий меттала). 16.15 — «Вай ина доттагIлеца ба» яха композици (гIалгIай меттала). 16.30 — «Коллективизм коммунистически морале овлангара принцип я» яха беседа (нохчий меттала). 16.45 — Ашараш. 18.30 — Иллеца доттагIал дераштa дола концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, нагнагахьа лоа а делхаш, малхбоалехьара мух а хьекхаш ха хила а фегара температура 0—5 градус, Грозне 1—3 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. Кхоанеи лоаммеи хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, цхьанцайолча моттигашка дохк а доаллаш, ша а билла къулба-малхбоалехьара мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 1—6 градус шелал йолаш, деношка 1 градус шелалгара 4 градус йовхалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктонхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадул шинарен, еен, пеерскен деношка.

СФ02072. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84. Заказ № 2282.